

GRAFIKAI SZEMLE

SZAKFOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁCAK SZÁMÁRA

A KÖNYVNYOMDÁSOK SZAKKÖRÉNEK HIYATALOS KÖZLÖNYE

Szerkesztőség:
Budapest, V., Hold-utca 7.

Megjelen minden hó 20-án.

Kiadóhivatal:
Budapest, V., Hold-utca 7.

Könyvnyomdák és betűöntődékek a magyar korona országainak területén.

(Az időközben előforduló változások szíves bejelentését kérjük.)

BUDAPESTEN.

<p>KÖNYVNYOMDÁK: I. KERÜLET (VÁR). Magyar kir. Államnyomda, Nándor-tér 1. Egyetemi nyomda, Iskola-tér 1.</p>	<p>Országgyűlési Értesítő Nyomdája, Gránátos-utca 1. Pallas, irodalmi és nyom- dai részvénytársaság, Keckeméti-utca 6. Pardavy József, Gránátos-utca 10.</p>	<p>Kollmann Fülöp, Arany János-utca 34. Légrády Testvérek, Nádor-utca 7. Löw Ede, Béla-utca 1. Márkus Samu, Dorotya-utca 5.</p>	<p>Galitzenstein J., Vörösmarty-utca 32. Goldstein N., Szerecsen-utca 6. Gutenberg-Nyomda, Gyár-utca 31. »Kosmos« műintézet, kő- és könyvnyomda r.-t. Aradi-utca 8.</p>	<p>Hunnia-Könyvnyomda. (Tulajdonos: Münz M.) Rombach-utca 1. Zeisler M., István-tér 17.</p>
<p>II. KERÜLET (VIZIVÁROS). Bagó M. és Fia, Ponty-utca 4. Heisler József, Varkert-rakpart 1. Müller K. (Münster K.), Fő-utca 20. Wacker F., Lánchíd-utca 17</p>	<p>Poldini Ede és Társa, Ferencz József-rakpart 17. Rudnyánszky Antónia, Papnövelde-utca 8. Schlesinger Ignác, Rostély-utca 2. Schmidl Sándor, Magyar-utca 6. Várnai Fülöp, Sarkantyús-utca 5.</p>	<p>Pesti Könyvnyomda- Részvény-Társaság, Hold-utca 7. A Pesti Lloyd-Társulat Könyvnyomdája, Dorotya-utca 14. Pollák M. Miksa, Nagy korona-utca 20. Preszberg Frigyes, Arany János-utca 21. Quittner József, Váczi-körút 18.</p>	<p>Krömer Alajos, Gyár-utca 20. Kunusy Vilmos és Fia, Gyár-utca 34. Löbl Dávid, Andrássy-út 19. Mahrer Testvérek, Szerecsen-utca (államv. nyugdíjint. palotája). Markovits és Garai, Lázár-utca 17. Mezei Antal, Mozsár-utca 8.</p>	<p>VIII. KER. (JÓZSEFVÁROS). Bartalits Imre, Eszterházy-utca 12. Fried S., Baross-utca 4. Rózsa Kálmán és neje, Szentkirályi-utca 30. »Magyar Hírlap« nyomd., József-körút 47.</p>
<p>III. KERÜLET (Ó-BUDA). Wimmer Márton, Szerfőző-utca 10.</p>	<p>Weissenberg Ármin, Museum-körút 21. Wodianer F. és Fiai, Sarkantyús-utca 3.</p>	<p>Schlenker és Kovács, Akadémia-utca 7. Schlesinger és Kleinberger Nagykorona-utca 15. Toldy-Könyvnyomda, (Schwarz Sámuel) Gyapju-u. 6. sz. Vadász- utca sarkán.</p>	<p>Munk Lajos, Király-utca 58. Nagel István, Nagymező-utca. Neumayer Ede, Szerecsen-utca 33. Posner K. Lajos és Fia, Csengery-utca 31.</p>	<p>IX. KER. (FERENCZVÁROS) Engelmann M., Lónyay-utca 7. Wodianer Soma, Üllői-út 23.</p>
<p>IV. KERÜLET (BELVÁROS). Anglo-Nyomda (Kohn F.), Gránátos-utca 20. Athenacum, irod. és nyom- dai részv.-társaság, Ferenczi-tere 3. Buschmann Ferencz, Koronaherczeg-utca 8. Franklin-Társulat, magy. irod. int. és könyvny., Egyetem-utca 4.</p>	<p>V. KER. (LIPÓTVÁROS). Bendiner A., Arany János-utca 18. Birkholz és Vayda, Nádor-utca 19. Burián M., Váczi-körút 10. Czettel és Deutsch, Bálvány-utca 12. Hornvánszky Viktor, Arany János-utca 1.</p>	<p>Weismann (sz. Laszk) E., Nádor-utca 18. VI. KER. (TERÉZVÁROS). Beck F., Révai-utca 8. Budapesti kiadó- skönyv- nyomda-szövetkezet, Kemnitzer-utca 1.</p>	<p>Rígler J. E., Rózsa-utca 55. Schwartz Jakab, Ó-utca 3. VII. KER. (ERZSÉBETVÁROS) Deutsch J., Károly-körút 7. Garai Mór, Dohány-utca 1.</p>	<p>X. KER. (KÖBÁNYA). Első köbányai könyvny. (Kertész J.) BETŰÖNTŐDEK: Államnyomda, I. vár, Nándor-tér 1. Athenacum, IV., Ferenczi-tere 3. Első Magyar Betűöntőde Részvénytársaság, VI., Dessewffy-utca 32.</p>
<p>Fanda József, Aranykéz-utca 5. Gansel Zsigmond, Sütő-utca 6. Goszler Gyula, Aranykéz-utca 1. Hedvig S., Károly-körút 22. Hunyadi Mátyás, irod. és könyvnyomda-intézet. Zöldfa-utca 43. Neuwald Illés, Gránátos-utca 8.</p>	<p>és kiadó-üzlet, Váczi-körút 34. Kálmán M. és Társa, Nagykorona-utca 5. Kanitz C. és Fiai, Vadász-utca 26. Kaufmann József, Dorotya-u. (Wurm-udv.). Kertész József, Mária Valéria-utca 11.</p>	<p>Bielitz B., Király-utca 6. Bróza Ottó, Váczi-körút 17. Fritz Ármin, Revay-utca 2.</p>	<p>Löbl Mór, Király-utca 13. Heimlich Jakab Király-utca 47.</p>	<p>Fischer és Mika, VII., Király-utca 83. Franklin-Társulat, könyvnyomda r.-t., IV., Egyetem-utca 4. Pallas, IV., Keckeméti-utca 6. Pesti Könyvnyomda- Részvénytársaság, V., Hold-utca 7.</p>

KÖNYVNYOMDÁK A VIDÉKEN.

Ada. Berger Adolf.	Csorna. Neumann Samu.	Győr-Sziget. Gross G. és társa.	»Ellenzék« nyomdája. Gámán János örökösei. »Köznevelődés« nyomda. Lehmann és Baldi. »Magyar Polgár« nyomda. Poltz Albert. Stratzinger G.	Munkács. Blayer Pinkász. Farkas Kálmán. »Karpát« könyvnyomda.
Aisó-Kubin. Schneider Dezső.	Czegled. Piros J. és Társa. Sebők J.	Gyula. Dobay János. Kohn Adolf.	Komárom. Ziegler Károly. Özv. Krausz Ignáczné. Spitzer Sándor.	Muraszombat. Grünbaum S.
Aisó-Lendva. Bozsay P.	Debreczen. »Debreczeni Ellenőr« ny. Kutassi Imre. »Debreczen« nyomda- résztvény-társaság. Pongrácz Viktor. Városi nyomda. Ifj. Gyürky Sándor.	Gyulafehérvár. Püspöki nyomda. Voltz H.	Körmend. Részvény-nyomda.	Nagy-Atád. Grünberger A.
Apatin. Szavadi József.	Deés. Demeter és Kiss. Rosenstein Mayer.	Hajdu-Szoboszló. Plón Gyula.	Körmöcbánya. Jürges A. özv.	Nagy-Bánya. Molnár Mihály.
Arad. Aradi nyomda-társaság. Bloch H. Gyulai István. Lengyel Lipót. Muskát Miksa. Román gör. kel. egyház- megye nyomdája. Röthy Lipót és Fia. I. aradi amerikai gyors- sajtónyomda.	Detta. Heldenwanger J.	Hajdu-Böszörmény. Maróczy M. József.	Köszeg. Feigl Frigyes. Feigl Gyula.	Nagy-Becserek. Gresics I. Pleitiz Fer. Pál utóda (dr. Brajter L. és Mayer R.) Scheinberger Ignác.
Arad-Bánya. Politzer Lázár.	Déva. Hirsch Adolf. Kroll és Társa.	Halás. Prager Ferencz.	Kúla. Berkovics Márkus.	Nagy-Bittse. Spiegel Samu.
Aranyos Maróth. Részvénynyomda. (Felszá- molás alatt.)	Devecser. Rosenberg Zsigmond.	Hátszeg. Stern M.	Kún-Szt.-Márton. Sima F. fiókja.	Nagy-Röcze. Künstler Soma.
Baja. Kollár Anta és Fia. Nánay Lajos. Streinitz Gyula.	Ditró. Ditró és Szárhegy községek nyomdája.	Hódmező-Vásárhely. »Hungaria«-nyomda. Kanitzer G. Lévai Fülöp.	Kún-Szt.-Miklós. Bors K.	Nagy-Enyed. Wokal János.
Balassa-Gyarmat. Halyák István. Kék László.	Dombóvár. Első dombóvári könyv- nyomda és papírszergyár.	Hořics. Hotascha J.	Léva. Nyitrai és Társa.	Nagy-Kánizsa. Fischel Fülöp. Singer Lipót. Wajdics és Dánielisz. Weiss L. és F.
Balázsfalva. Gör. k. püspöki nyomda.	Dunaföldvár. Schwarz Manó.	Huszt. Neufeld S.	Lippa. Povázsay Testvérek. Zách József.	Nagy-Károly. ifj. Róth Károly. Sarkady Nagy Zsigmond és társa. Turóczy Zsigmond.
Bártfa. Bleier M.	Eger. Erseki Lyc. Nyomda. Kohn Dávid.	Igló. Schmidt József.	Liptó-Szt.-Miklós. Steier Izidor.	Nagy-Kikinda. Kiadói nyomda. Radák János. Milenkovits István.
Battonya. Gaál Vilmos.	Eperjes. Kosch Árpád.	Ipolyság. Neumann József.	Lőcse. Reisz M. József. Werthmüller J. és Fia.	Nagy-Körös. Ottinger Ede.
Békés. Povázsay Testvérek.	Érsekújvár. Winter Zs.	Jászberény. Brünauer Adolf. Hay Géza.	Losoncz. Kürman részvény-társaság Roth Simon.	Nagy-Mihály. Landesmann B.
Békés-Csaba. »Corvina«-ny. (Szhelszky József.) Lepage Lajos.	Erzsébetváros. Kotzauer D.	Kabod. Deutsch Mózes.	Lugos. Traunfellner Károly. Wenczelly J. és Fia.	Nagy-Szalonta. Reich Jakab. Adler Jakab.
Beszterce. Botschar T. Orendi Károly.	Esztergom. Buzárovits Gusztáv. Laiszky János. Tábor Adolf.	Kalocsa. Holmayer Ferencz. Malatin Antal.	Magyar-Óvár. Czeh S.	Nagy-Szeben. Krafft Vilmos. Drotleff József. Institut tipographic. Reissenberger Adolf. Román püspöki könyvny.
Beregszász. Farkas K. »Haladás« könyvnyomda, tulajd.: Juhász Piroksa.	Fehértemplom. Wunder J.	Karánsebes. Obrehoja Antal. Püspöki nyomda.	Makó. Gaál és Örmöry. Neumann József.	Nagy-Szt.-Miklós. König Salamon. Wiener Nathan.
Besztercebánya. Machold F. Singer Jakab.	Felső-Eőr. Schodisch Lajos.	Karczag. Szódi S.	Malaczká. Wiesner testv.	Nagy-Szőllős. Schwartz Béla.
Bicske. Lederer Sándor.	Fertő-Nezside. Horváth B.	Kassa. Özv. Lipóczy Józsefne. Bernovics G. Ries Lajos. Werfer Károly.	Mármaros-Sziget. Részvény-nyomda. Vider Mendel. Balásy L.	Nagy-Szombat. Goldmann M. Horovitz Adolf. Winter Zsigm. özvegye.
Bonyhád. Özv. Fein Teréz.	Fiume. Battara P. Chucculin & Co. Jerouscheg G. Karlitzky Ferencz. Stabilimento Tipo-litogra- fico Fiumano. Kušar Ivan.	Kecskemét. Szlády László. Tóth László. »Pannonia«-nyomda.	Maros-Vásárhely. Ev. ref. Collegium nyomda. Róm. kath. leányiskola könyvnyomdája. Grün Vilmos. Pollák T.	Nagy-Tapolcsány. Platzko Gy.
Brassó. Gött János és Fia. Muresianu Aurél. Alexi Th. »Köznevelődés«-nyomda.	Fogarás. Thierfeld Lipót.	Késmárk. Sauter Pál.	Medgyes. Reissenberger G.	Nagy-Várad. Pauker D. Berger Samu. Lang József. Freund L. Laszki Ármin. Naschitz Gyula. Rosenbaum Vilmos. Sonnenfeld Adolf. »Szigliget«-nyomda (Bérlő: Seper Kajetan).
Breznóbánya. Kreisler J.	Galánta. Német Gyula.	Keszthely. Nobel J. Farkas J.	Mezőtúr. Gyikó Károly.	Német-Palánka. Kristofek.
Buziás. Ullmann F.	Galgóc. Steiner Adolf.	Király-Helmecz. Klein József.	Mindszent. Goldstein Mór.	Nyiregyháza. Jóba Elek. Piringer János.
Csákova. Chudy Testvérek.	Gyergyó-Szt.-Miklós. Szabó L.	Kis-Czell. Menyhért Julia.	Miskolcz. Forster Rezső. Wesselényi G.-né. Stamberger Bernát.	
Csáktornya. Fischl Fülöp.	Gyoma. Knerr Izidor.	Kézdí-Vásárhely. Szabó A.	Módos. Staits György. Zeiser J.	
Csiksomlyó. Ferenczrendi nyomda.	Gyöngyös. Braun Bert. Herzog A. E. Kohn L. Kohn Mór.	Kiskún-Félegyháza. Renezay József.	Mohács. Blandl János.	
Csikszereida. Györgyjakab Márton.	Győr. Fischer István és F. utóda: Nitsmann József. Surányi János. »Pannonia« könyvnyomda (Tulajd. Haar és Raab). Polgár Bertalan.	Kis-Martón. Dyk Ede.	Moór. Engländer Jakab.	
Csongrád. Schwartz Sándor. Silber Jánosné.		Kisvárdá. Berger Ignác.		
		Kolozsvár. Ferdinánd, Gombos és Sztupjár.		

GRAFIKAI SZEMLE

SZAKFOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

A KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELEN MINDEN HÓ 20-ÁN

II. ÉVFOLYAM

BUDAPEST 1892 AUGUSZTUS

8. SZÁM

Előfizetési Fölvívás

Magyar Nyomdászok Évkönyve

1892-iki VIII. évfolyamára.

A Magyar Nyomdászok Évkönyvé-nek 1893-iki VIII. évfolyamára az előfizetési felhívást abban a reményben bocsátjuk ki, hogy a szak-társak nemes buzgalma, melylyel e vállalatot éveken át támogatta, ezután sem fog lankadni.

Hogy az »Évkönyv« zsenge szakirodalmunkban hézagot pótol, azt legfényesebben bizonyítja az a körülmény, hogy állandó olvasóink száma — méltányolva Körünknek a magyar szakirodalom felvirágzását célzó önzetlen törekvését — évről-évre szaporodik.

Alulírt bizottság feladatául tűzte ki az »Évkönyv« által oly kézikönyvet nyújtani, mely ha nem is lesz egészen hiánytalan, de idővel mindinkább tökéletesbűlve, minden magyar nyomdászra nélkülözhetetlenné váljék. Midőn tehát Magyarország nyomdászait az »Évkönyv« pártolására fölkérjük, nem teszünk más ígéretet, mint hogy tőlünk telhetőleg igyekezni fogunk elismert szakerőket munkatársakul megnyerni; a mi azonban nem zárja ki azt, hogy a nyomdász-testület minden egyesét mindjárt ez alkalommal fölszólítsunk, ha van az »Évkönyv« számára dolgozatuk, vagy akár csak jó eszméjük is, azzal egész bizalmasan bekopogtassanak.

A kéziratokat kérjük szeptember hó végéig Szabó Dezső szerkesztőhöz (Athenaeum-nyomda) küldeni.

Az »Évkönyv« programja ezentűl is az marad, melyet elejétől fogva maga elé tűzött: olyan szakkönyvet nyújtani az olvasónak, melyben mindenki találhat valami hasznos tudnivalót. Terjedelme az előbbeni évfolyamokéhoz hasonlóan

tíz-tizenegy ív lesz, tartalmazva szakközleményeket, nyomdászat-történelmi, útmutató technikai és statisztikai czikkeket, apróságokat, az összes szaktársakat érdeklő egyesületi közleményeket, naptári részt és hirdetéseket. Ára csinos nyomdai kiállításban, vászon-kötésben — a mult évihez hasonlóan s hogy a szerényebb körülmények közt levők is könnyen megszerezhessék — helyben **60 kr.**, vidékre portoköltséggel **67 kr.**, (a 7 kr. porto akkor is minden egyes példány után számítandó, ha egy helyről több példányra történik megrendelés), mely összegek a fővárosban a Kör bizalmi férfianál, a vidéken pedig az erre vállalkozóknál 10 kros heti részletekben is fizethetők. Az előfizetési pénzek legkésőbb *november hó 15-ig küldendők be e cím alatt: »Grafikai Szemle«, Részvénynyomda, Budapest, V., Hold-utca 7. sz.*

Vidéki szaktársaink az előfizetési összeget legczélszerűbben posta-utalványnyal küldhetik be.

Gyűjtőknek tíz példány után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Az »Évkönyv« december közepén fog megjelenni és szétküldetni.

Egyáltalán kérjük az »Évkönyv« minden igaz barátját, hogy annak ügyében lehető buzgóságot kifejtjen sziveskedjék.

Budapest, 1892. évi július hó végén.

A Könyvnyomdászok Szakkörének irodalmi bizottsága:

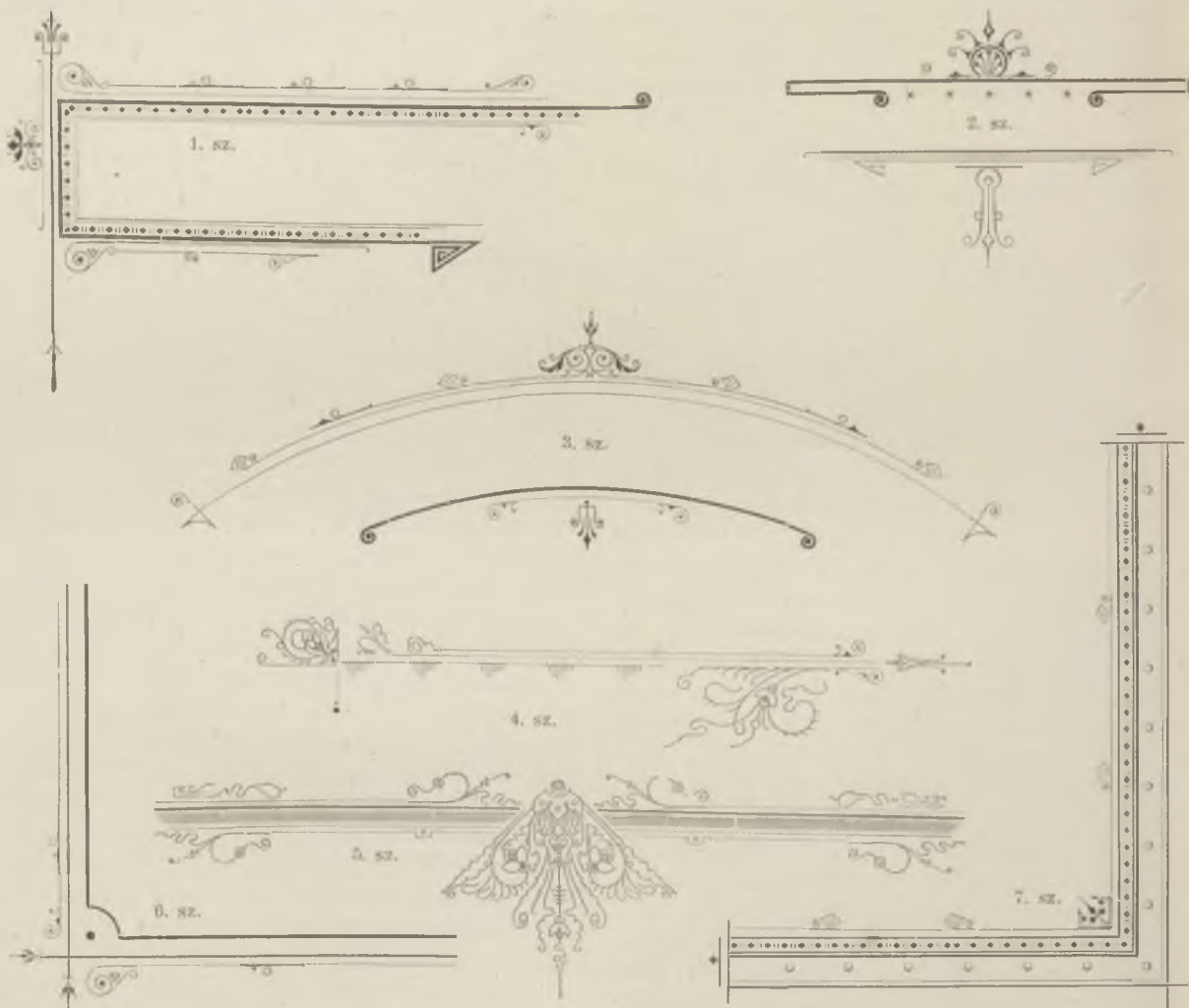
Ács Mihály, Szabó Dezső,
Firtinger Károly, Szöllössy Károly,
Tanay József.

Modern accidens-munkák.

3. Ékítőményi kellékek.

A modern nyomdai munkák egy másik jellegzetes sajátysága az, hogy előállításuknál a naturalisztikus vignetták alkalmazása mellett, a legkiterjedtebb mértékben használnak fel úgy mindenféle vonal-összetételeket, mint magát a vonalat is. A kövér nyolczadpetit (egypon-)

telő munkának bizonyos »mérsékelt halvány« (azaz sem nagyon nehéz, sem pedig nagyon könnyű) külsőt kölcsönözzünk. A nevezett vonalfaj rendkívül megkönnyíti, illetve gyorsítja valamely csinos szedés elkészítését, nevezetesen azon körülménynél fogva, hogy úgy a derékszögű sarokképzéseknél, mint a ferde sarkok érintkezési pontjainál legtöbbször fölösleges e vonalakat rézsutosan megmetszeni. Egy további

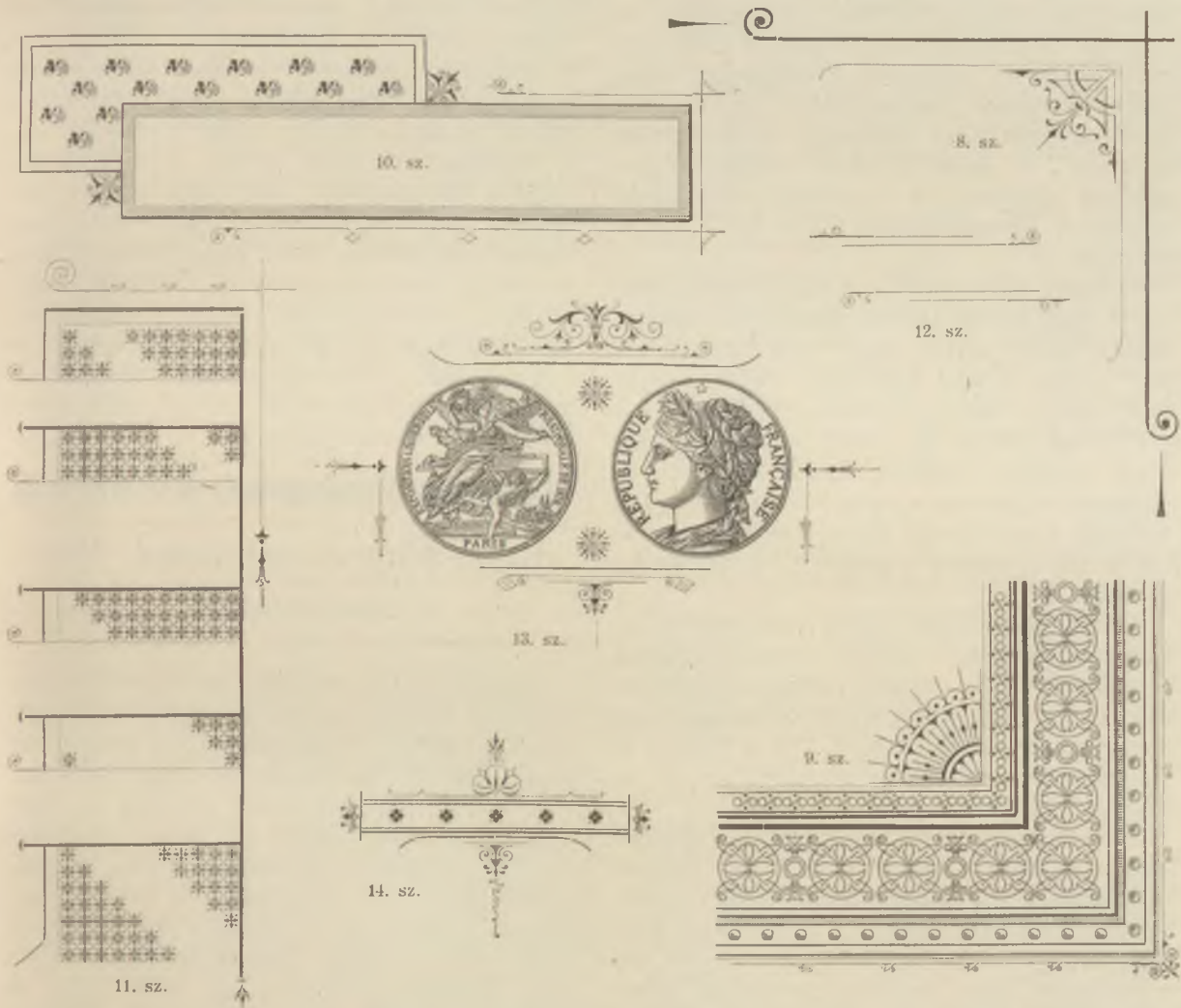
vonal, könnyebb »minta«-vonalakkal együttesen, számos kombinációs alakzatot nyújt, melyek megállapodott jellegüknél fogva a vignetták mellett igen jól használhatók. Az angol accidens-szedők példája után azonban jelenleg még egy más vonalfaj terjed el mindjobban és ez az ugynevezett *tompa élű finom* vonal, mely a kövér és a finom nyolczadpetit vonal között áll (ilyenek példáinkban is láthatók). Ezen, egypon- pontos félkövér vonalnak nevezhető erősség úgy az egyszerű, mint a komplikált munkák készítésénél kitűnő szolgálatot tesz, a mennyiben jelentékenyen hozzájárul ahhoz, hogy az

előnye az ügyesen kezelt tompaélű finom vonalnak abban áll, hogy némely esetben a vonal-ékítőménynek máskülönben szükségessé váló alkalmazását nélkülözhetővé teszi. Mert míg a nyolczadpetit *kövér* vonal szabály szerint finom vonalak és vonal-ékítőmények által eszközölt bizonyos fölruházást igényel, mivel magában állva túlerősen hatna, addig a *félkövér* vagy *tompa élű finom* nyolczadpetit vonalak igen jól alkalmazhatók egyedül állólag is. Nem utolsó előnye továbbá kiváló alkalmazhatósága egyes szabadon álló soroknak különös kiemelés céljából való »aláhuzására«.

A valódi oroszánrész a modern nyomdai munkák előállításánál azonban a *vonal-ékitményeké*. Ezek képezik a vonalos csontvázon a jól gömbölyített húst, ezek az édesen behizelgő vignetta-elrendezésnek a gyökerei. Ezen szemrevaló tulajdonságaik mellett egyuttal még egy fontos feladat jut osztályrészükül: a modern elrendezés különböző »alakjainak« általuk kell egy bizonyos tartást nyerniök; nekik kell ki-

modern* irányt követnek. Amerika és Anglia e tekintetben már sok jót mutathat föl; igaz, hogy ezek mellett aztán sok erőltetett és bizarr dolgokat is.

A tiszta modern vonal-ékitmények mellett a többé-kevésbé modernizált renaissance-ékitmények is igen jól használhatók (3. és 13. példa), semmiesetre sem azonban azok, melyek a vaskos »müncheni« irányhoz számítandók. Az

tölteniök a hézagokat, sarkokat és szelídebbé alakítani a hirtelen végződő vázlatot. (Lásd 1—10. példákat.)

A vonal-ékitmények nem minden létező faja alkalmas ehhez egyenlőképen. A tiszta és összhangzatos rajz, mely, tekintettel az erőteljesebb helyekre, egy bizonyos »arany középúton« halad, főkövetelmény erre nézve. E mellett fontos körülmény a »styl«, melyben az egész ékitmény tartva van. Határozottan legjobbaknak nevezhetők azon vonal-ékitmények, melyek az úgynevezett történelmi motívumok egyikéhez sem tartoznak és így rajzukban egyenesen

utóbbi időben gyakran vásárolt úgynevezett »gót« tollvonások sem igen alkalmazhatók a naturalisztikus vignetták mellett, minthogy hatásuk igen nyugtalan és e mellett a segélyükkel előállított munka még sem eléggé kifejezésteljes. — Önállólag alkalmazva azonban igen

* A »modern«-nek nevezhető ékitmény külscje tiszta vonalmenetben nyilvánul, mely mozgásában és körületeiben a körző-ütemhez közeledik: a gyakran előforduló egyenes vonalak is minden gyöngítő vagy ékesítő kunkorodások nélkül lépnek föl, úgy, hogy a modern ékitmény-nél egészen jogosan beszélhetünk egy bizonyos geometriai szerkezetéről. Az 1., 2. és 8. példák főalakjaikban szigorúan modern ékitményt ábrázolnak.

csinos dolgokat lehet velük produkálni. (4. és 5. példák.)

A vonal-ékitmény csoportosításánál általában a legnagyobb elővigyázattal kell eljárni; a szövegsorokkalt mindennemű túlterheléstől szigorúan óvakodni kell. Nagyobb alakok, közép- és végdarabok csak szórványosan alkalmazandók és gondoskodni kell róla, hogy a megfelelően csatlakozó kisebb ékitmények határozottan feltűnő viszonyban tényleg kisebbek is legyenek. Ez utóbbiak még akkor sem sorolandók direkt egymás mellé, ha indaszerű folytatólagos kiágazásokat képeznek; hanem kisebb vagy nagyobb vonal-távközök által rendszerint elválasztandók egymástól. A finom és kövér vonalak is igen gyakran záratnak le megfelelő ékitmények segítségével lándzsaszerűleg (lásd 1., 3., 7., 9. példákat).

Rekeszek vagy sorok ékitésére használt, indaszerű vagy »sorba rakott« ékitmények alkalmazásánál újabb időben igen használatossá vált *több* finom vonalat egymásra szedni, melyek közé némely esetben nyolczad- vagy negyedpetit térzöt adnak. Ez utóbbi eljárás nemcsak hogy teljesebb, önállóbb hatást kölcsönöz az ékitménynek, hanem a nyomó feladatát is jelentékenyen könnyíti úgy az egyenetlésnél, mint a tökéletes nyomást illetőleg (l. 1., 3., 4. példáinkat).

A vonal-ékitmények mellett igen hatásos alkalmazást találnak a modern nyomdai munkák készítésénél még a boglár-, csillag- és levélszerű alakok, így, mint ugynevezett »elszörtan« ékitő anyag, szegélyszerű közök (7. és 9. példák) és mezőnyökben az alapnyomásszerű részek kitöltésére (10. és 11. példák).

Az »elszörtan« ékitő anyag gyakori alkalmazása a modern nyomdai munkák egy további sajátosságában leli magyarázatát, hogy általuk lehetővé válják úgy nagyobb mezőnyöket, mint szalagszerű elrendezéseket tetszés szerint »elenyésztetni«, azaz megfelelő ékitményes vonal-elzárással a »szabad térre« (papirfelületre) mintegy észrevétlenül átvezetni. Hogy mily módon történhetik ez, az 1., 11. és 14. példák mutatják.

A vonalos vagy ékitményes szerkezeteknek látszólagosan önkényes megtörése teszi egyedül lehetővé, hogy a modern nyomdai munkákkal minden különös szedési nehézségek nélkül nagy hatást érhetünk el. S a mennyire háladosnak tetszik eme körülmény, mégis épen ez képezi a modern készitési mód elleneinek támadási pontját, a nélkül, hogy meg lehetne győzni őket arról, miszerint eme támadások mostanáig alig mutathatnak föl egyéb eredményt, mint hogy épen ez iránynak alapos reklámot csináltak.

Mielőtt cikksorozatunk végére érnenk, szabad legyen megemlítenünk még ama befolyást, melyet a modern nyomdai előállitási mód a *keret-szerkezet*re gyakorolt. Az egyéni tetszéstől függő, üde és szabad irány, mely a soroknak egy oldalra tolt vagy lejtős stb. elrendezésében nyilvánul, ismétlődik a jelenlegi keretszerkezetnél is. Két teljesen egyenlő oldalpárkányzatot alkalmazni a főpárkányzat mellett, már rég túlhaladott álláspont; hatásos »egyoldalúság«, ez a jelszó a modern munkáknál is. A 6., 7. és 9. példákban néhány »modern« keretrészletet mutatunk be, távol állván azon gondolattól, mintha ezekkel, valamint többi példáinkkal is, a legjobbat tüntettük volna elő. Mindezek daczára, azt hisszük, hogy célunkat elérjük általuk, mert mindenestre tanulságosabbak, mintha csak szöveg útján tárgyalhattuk volna az általuk illusztrált részleteket. Bizonyos, hogy minden, e cikksorozatban említett részlet külön-külön is bőséges anyagot nyújtana egy-egy külön cikk megírására, ezuttal azonban eleget véltünk tenni a fölvetett témának három cikkünkben adott tömör összefoglalásával.

Kulbe.

Régi könyvnyomdászok bérvizonyairól.

III.

Debreczen város nyomdájának régebben egyik nevezetes munkáját a református Énekes Könyv képezte, melynek nyomtatására 1812 szeptember 12-ről keltezve, kizárólagos szabadalommal birtokos a melyből, ha tekintetbe vesszük a négy egyházkerületben, vagyis az akkori szorosan vett Magyarországon élő számos híveket, tetemes példányszám volt szükséges. De már a harminczas években három kerület a maga használatára külön, a pesti Trattner-Károlynál nyomatta Énekes Könyvét s ez időtől fogva a debreczeni nyomda csak a Tiszán túli kerületnek dolgozott.

1817-től 1832-ig Tóth Ferencz vezette a nyomdát, ki szintén hivatott nyomdász volt s a haladás megkezdett ösvényén tovább akarván menni, úgy a személyzet létszámát, valamint a nyomdai berendezést lehetőleg növelte. Gondja volt arra is, hogy halála után a vezetés avatott kezekbe kerüljön, mely célból rokonát, Tóth Lajost, már előbb hirneves nyomdákban képezette, ki azután 1832-től 1842-ig csakugyan hivatalbeli utódja lón.

A személyzetszaporítás ezelőtt 70—80 évvel valamivel fogasabb kérdés volt, mint napjaink-

ban; mikor, elég sajnós dolog, sok az ember, és kevés a főka. Kivált correctebb magyar szedők, az akkori nyelv-viszonyok következtében, kevesebb helyen — leginkább csak az Alföld és Erdély egyes városaiban — nevelődtek. Így tehát szükséges volt, hogy a tanács a »Magyar Kurir« segítségét vegye igénybe s ennek útján hívja föl a két magyar hazában dolgozó typographusokat, vállalnának munkát a debreczeni nyomdában. Azonban a pénzbeli járandóság (186 pengő forint és 20 krajczár esztendőnként) nem igen lehetett csábító, mert később a »Magyar Hirmondó« is újabb felszólítást közölt, megtoldva az előbbi ajánlatot 80 váltóforintnyi lakáspénzzel. Erre csakugyan jöttek többen s részben huzamosb ideig foglalkoztak ottan, működésükkel is elősegítve a nyomda fölvirágzását.

Egyideig aztán meglehetősen ment volna minden, ha 1822-ben nem kezd a megígért lakáspénz elmaradozni. Ennek indító okául azt hozták föl, hogy a régi időkben sem volt lakáspénz s hogy 1814-ben a pénzbeli illetmény váltóról pengő pénzre tétetett át; de persze az indokolás azt nem említette, hogy a váltópénzben kapott fizetés nagyobb összegre rúgott s hogy a művezető részére lakásul a város már 1814-ben négy ezer forintért házat vásárolt. A többszöri panaszos beadványokra, több évi ide-oda irkálásokra azután a nagyméltóságú Kamara meghagyta, hogy »a város helyheztesítésére való tekintetből, az időhöz és környülállásokhoz képest, a Helybeli Typographiae Sociusoknak fizetődni szokott 80 wfrt quártélypénz ezután 62 wfrt 30 xrba, vagyis 25 conventiós forintba fizetődjön a város cassájából«.

Bezzeg, a szegény munkások, kikre e levonás magától érthetőleg érzékenyen hatott, fölterjesztéseikben eléggé hivatkoztak az ajánlatra, melyre ők a munkát vállalták s a mely nagyobb összegről szólt; továbbá, hogy a lakások ára azóta nem lejjebb, hanem följjebb ment; végül kifejtett szorgalmukra, mely nem levonást, hanem igazság szerint méltánylatot érdemelne!... Mindez nem törte meg a Kamara csökönységét. A lakáspénz megmaradt 25 forintban s a veszteséget csak a tanácstól nyert bővebb gabona- és fa-illetmény enyhítette némileg.

Ezután évtizedekig nincsen szó nevezetesebb bérfölemelésről; legalább a dolgozatomhoz főforrásul szolgált iratok nem szólnak róla. Szólnak azonban néhány jellemző mozzanatról, melyek utolsó szabadságharcunk idejében történtek.

Egyik az, midőn Tóth Endre művezető 1848 október 12-én a várostól egy választmány ki-nevezését kéri, mely a rendezetlen állapotban

lévő nyomdának rendbe hozását s a számadások megvizsgálását vele együtt eszközölné; miután ő az Aradra indulandó 400 nemzetőrrel kötelességszerűleg elmenni kíván. A város azonban azt végezte, hogy »jelentő művezető, mint számadó hivatalnok, miniszteri rendeletnél fogva föl lévén mentve az elmenés alól, de nemcsak ő, hanem a nyomda tagjai, mint a szellemi művelődés és az átalakulási mozgalmaknak gyors tudomásra juthatását eszközölni hivatvák, nemcsak az elmenés, de a helybeli gyakorlatok alól is föl lévén mentve; annál fogva jelentő nyomdai művezető el nem is mehetvén: az általa kineveztetni kért választmány szüksége is megszűnik«.

A másik mozzanat 1849 elejéről keleződik, mikor Debreczen volt a kormány és országgyűlés székhelye s ebből kifolyólag tetemesen fölszaporodott hírlap- és röpv-irodalommal birt. Ekkor, április 1-én, a város, tekintetbe véve a nyomda személyzetének nagyobb elfoglaltságát, közgyűlésileg kimondja, hogy egynek-egynek havonkint öt forinttal följjebb emeli fizetését; e határozat érvénye egyelőre márczius 1-től október végéig terjedne.

A személyzet azonban, mely a mozgalmas idő következtében a rendesnél jóval nagyobb volt, bár köszönettel veszi a város atyáinak jóakarátát, de a megszavazott javítással nem látja tetemesebb munkájának és erő kifejtésének kárpótlását. Kéri a vásár- és ünnepnapokon, valamint az időn túl teljesített munkának hat pengő krajczárral való kárpótlását.

A véleményadásra fölkerült nyomdafelügyelő tanácsnok, Csáthy Károly, is ez értelemben nyilatkozik. Fölemlíti, hogy a nagyobb tevékenység következtében a város pénztára is nagyobb jövedelmet lát a nyomdából s így csak igazságos dolog, ha a munkásokra a miniszteriumtól a pesti nyomdászok részére kiadott díjszabályzat alkalmaztatik, mely szerint a rendes órákon túl teljesített munkájok után minden óráért a munka idején kívül, hat pengő krajczárral jutalmaztasanak. Egy további irat bizonyítja, hogy a város ez óhajnak eleget tett; de a személyzet május 10-ki kérvényének teljesítését, mely a külön órákon kívül, a havi fizetésnek öt forinttal való följjebb emelését kívánta, a nyomda tiszta jövedelmének pontos kimutatásától tette függővé. Mig ez megtörtént, széteszlott az országgyűlés, bekövetkezett a munkacsökkenés s be nem következett a fizetésjavítás.

Hadd álljon itt még néhány adat az ottani segélyezés történetéből.

Segélyző pénztár már e század huszas éveiben volt Debreczenben. Maga a város minden

inas után, ennek beszegődtetése alkalmával öt váltó forintot fizetett e célra. A ki fölszabadult, tartozott 10 váltó forintot díjúl lefizetni; azonkívül fölszabadulási és társposhár czímen még két, ugynevezett »tractát« is kellett rendeznie. Később belátták ez utóbbinak költséges voltát s 15 váltó forinton meg lehetett azt váltani, mely összeg szintén a segélyző pénztárba folyt. Végül köteles volt még minden inas első negyedévi fizetéséből is öt váltó forinttal ez alaphoz járulni.

Ugy látszik azonban, hogy e pénztár inkább csak az utasok segélyezésére, valamint a társaság egyes tagjainak véletlen baleset alkalmával nyújtandó kisebb-nagyobb kölcsönök adására szolgált; s talán épen ezért akarták 1846-ban a legközelebbi év kezdetével életbe lépendő »Temetési, özvegyek s árvákat segítő« pénztárrá átalakítani; melyből minden tag vagy ennek felesége után, halál esetére, az illető felek vagy örökösök 50 váltó forintban részesültek volna. Sőt még az illető tagnak gyermekei is (leányok, ha még hajadonok, fiúk, ha nincsenek még mesterségnél) temetési költségre 30 váltó forintot kapnának. Az özvegy- és árva-segély meghatározása arra az időre tartatott fenn, mikor a pénztár oly kedvező helyzetben leend, hogy e tekintetben is tehet valamit. Az intézményt még takaré-egylet egészítette volna ki.

A művezetővel és ellenőrrel együtt 15-en voltak s a már meglevő 525 váltó forintba menő tőke gyarapítására mindegyik kötelezte magát, mint alapító tag, 1846 végéig 25 váltó frtot befizetni.

Miután e szépen indult tervnek további sorsa előttem ismeretlen volt, László Imre debreczeni szaktársunk, kinek édes atyja már csak az egyetlen élő az akkori alapítók közül — azon szíves felvilágosítást közölte, hogy az alapszabályok megerősítése előtt a tagok már segélyezték egymást, még pedig oly mértékben, hogy a pénz csakhamar elfogyott s mivel mindegyiknél volt belőle, szépen elhallgattak a dologgal s így az egész abban maradt. Tehát a segélyző pénztár tényleg nem jött létre.

* *

E cikksorozatban foglalt adatok, habár csak hézagosan, világot vetnek egy jelenben is virágzó intézetünk régi munkásainak törekvéseire és életviszonyaira. E hézagos világitásnál is láthatjuk, hogy e régiékek törekvéseikben talán szűkebb korlátok között mozogtak, életviszonyaikban egyszerűbbek s talán épen ezért boldogabbak is voltak; de a szegény ember örökös fatuma, a létért való nehéz küzdelem, nekik is bőven kijutott.

Ács Mihály.

Pléhre nyomtató gyorsajtó.

A könyvnyomtatásban már régebbi idő óta kifejlődött különösen a pléhtáblákra való nyomtatás, mint speciális ág.

Ujhaban egy németországi gépgyáros-cég (J. G. Mailänder, Cannstatt városában, Württembergben) hoesátott forgalomba ily pléhre-nyomó sajtókat lényegesen javított szerkezettel, melynek sikerült ábráját ezennel bemutatjuk olvasóinknak.

A gép alteste hasonló a könyvnyomó-gyorsajtóéhoz. A pléhre való nyomás azonban eltér a papírosra való nyomtatástól, mert az új sajtón, mint az ábrán is látható, két egyenlő nagyságú nyomó-cylinder van részsut egymás fölé helyezve, melyek közül az alsó egy, ezen célra külön készített gummitakaróval van bevonva, míg a felső egészen meznéküli és fogókkal van ellátva.

Működési folyamata következő: A követ festékkel történt behengerelése után visszajaratják, a két cylinder pedig forgásba jön, mint a közönséges litográfiai gyorsajtónál, mialatt a lenyomat az alsó cylinderre, illetőleg az arra erősített gummiszövetre kerül. A cylinderek második fordulata előtt a gyengén részsut álló vas berakó-asztalhoz pléhtábla illesztetik, mely tábla, miután az automatikus berakó-készülék által a helyes irányba hozott, a felső cylinder fogói által megragadva a két nyomóhenger között általcsúszik, mi által a gummilapon levő lenyomat átvitetik a pléhtáblára. Egyidőben a gummiszövet új lenyomattal látatik el a kő által, mire aztán a nyomás olyképp folytatatik, mint a litográfiai gépen.

A nyomtatott pléhtáblát a fogók egy kissé fölemelik és azután szabadon hoesátják, ekkor a felső cylinderen levő kampók segélyével ezen henger mellé kerül, honnét kézzel minden veszély nélkül kirakható.

Munkaképessége e gépnek óránként 300—500 lenyomatra terjed, mely munkacredmény bizonyos körülmények között még fokozható. Az ezen gépen előállított több színű nyomtatványok (chromo-litográfia) csinosak és szabatosak, úgy, hogy a papír-nyomtatványoknak erős konkurrencziát képesek csinálni.

A két egyforma nagyságú cylinderrel ellátott javított gépek előnye abban nyilvánul az eddigi, egy nagyobb és egy kisebb nyomóhengerrel működő gépekkel szemben, hogy a pléhtáblát nem szükséges többé nyomtatott oldalával odatámasztani, valamint hogy nem kell a táblát a gép forgása közben kifogdosni, miáltal a lenyomat igen könnyen elmozdíthatott.

U. M.

A lipcei könyvpiari muzeumból.

II.

E folyóirat januári számában volt alkalmam vázolni a muzeum első osztályát. Igéretemhez híven most áttérek a másik, az úgynevezett *Klemm-féle osztályra*. Minő érdekesebb érdekesebb régi könyvek vannak itt felhalmozva! A németek előzékenységén bámulni itt elég alkalmunk nyílik. Ugyanis, hogy e rész műkincsei a laikusra is a megfelelő benyomást tegyék, több hivatalnok van a látogatók rendelkezésére hoesátva, kik nemcsak hogy a kívántakat mutatják meg, hanem megfelelő magyarázattal is szolgálnak.

A muzeum alapítását a híres drezdai könyvkereskedőnek, *Klemm*-nek köszöni. Ő kezdte meg ugyanis gyűjtését eme óriási vagyont képviselő gyűjteménynek; halála után jutott a lipcei *Buchhändlerbörse* birtokába és alapítójáról mind mai napig *Klemm-muzeumnak* nevezetik.

Az óriási terembe lépve, legelőbb is egy faszajtó vonja magára figyelmünket. A sajtóról ama felvilágosítást kapjuk, hogy Gutenberg ősapánk tulajdonát képezte volna, s elég primitív ugyan ahhoz, hogy elhiggyük, de maga a muzeum vezetősége sem sokat bizik benne. Állítólag a mainzi Gutenberg-udvar — hol Gutenberg nyomdája állt volna — átépítésénél találták a munkások, hova egy tűzeset alkalmával jutott.

E sajtó mellett áll egy betűszekrény, egy ósdi faszorzóval, mindkettő e század elejéről.

A terem egy részét régi fametszetek foglalják el, ezek mellett közvetlenül a modern ezinkografiaiak vannak kiállítva s így a szemlélő bámulhatja az évszázadok fokozatos haladását.

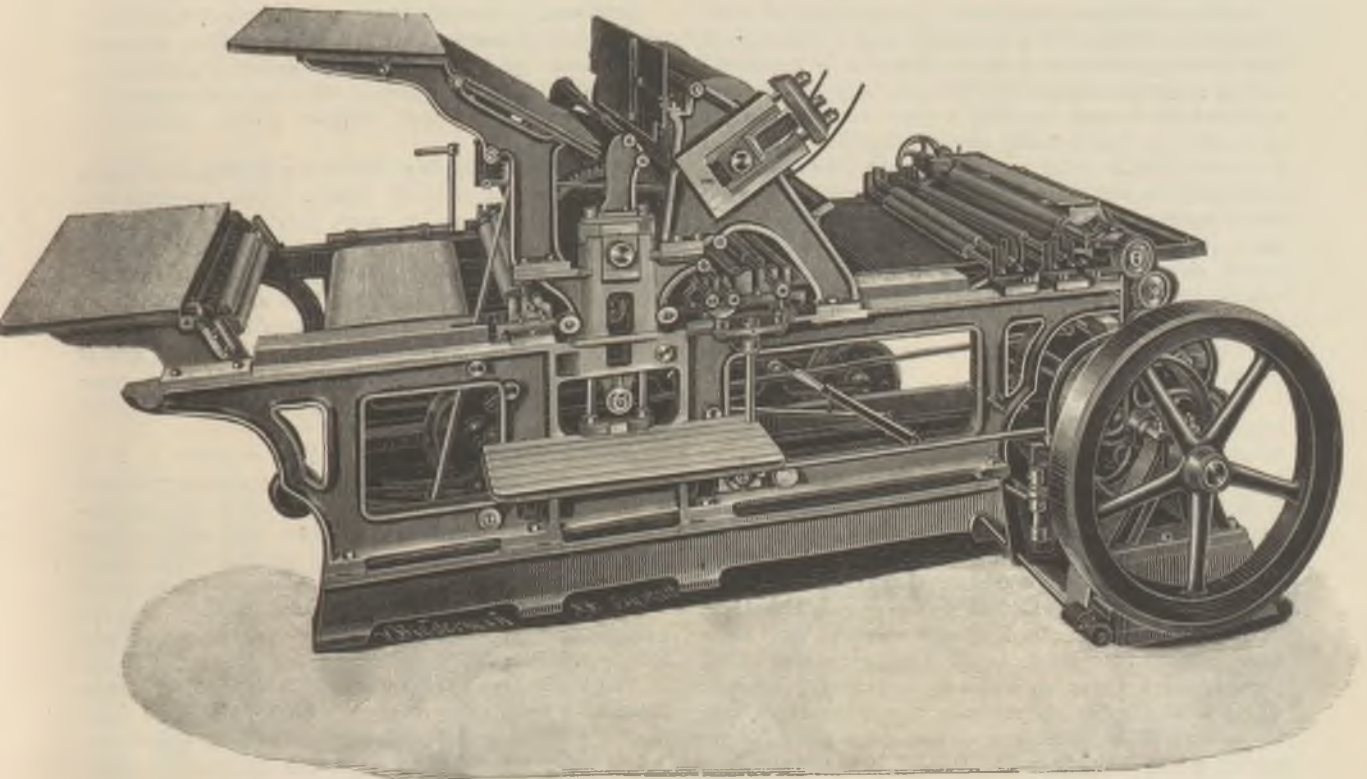
mindig elég érdekes, látva a világ minden részéből összesereglett embereket, a város utcait és tereit sűrűn ellepő elárúsító bódékat, hol minden gondolható árúezikk kínáltaik megvételre.

A második rész az év minden szakában nyitva van és folyton gyarapodik.

Mielőtt a látogató a muzeumot elhagyná, felkérük, hogy nevét az idegenek könyvébe jegyezze. E könyvből látható, hogy a muzeum minden körben élénk érdeklődésnek örvend.

Záradéku még egyszer felemlitem, nem-e volna czélszerű nálunk is hasonló intézménynek alkotása? Tán lenditene úgy iparunkon, mint az általán elismert könyvkereskedelmi mizériakon!

Augenfeld Miksa.

Plekre nyomtató gyorsajtó.

Ugyanitt láthatók a régiebb és újabb sokszorosítási gépek modelljei, a különféle grafikai ágak segédeszközei.

A muzeum több nagyon érdekes codex-el rendelkezik. A mult századok grafikai munkái könnyen áttekinthető rendben vannak összeállítva és érdekes anyaghalmoz kínálkozik úgy a laikusnak, mint a szakértőknek.

A muzeum egyik legremekőbb példánya Gutenberg első bibliája.

Körülményesebben e tárggyal nem foglalkozhatom, mert ahhoz behatóbb tanulmányozás és avatottabb toll kellene.

Mindkét rész a már említett Buchhändlerhaus-ban van, e szép, ó-német stilyben épült palotában, mely a német könyvkereskedő-szövetkezet tulajdonát képezi. Az első fejezetben vázolt osztály kiállítása évről évre változik, amennyiben mindenkor a folyó év könyvujdonságait tárja a látogatók elé. Minden évben husvét előtt néhány héttel nyílik meg és hónapokig tart. Ugyanis husvét hetében van a világhírű lipesei *Buchmesse*, mely ma már régi élénkségéből sokat veszített ugyan, de azért az odaérkező idegenre nézve még

VEGYESEK.

Lapunknak azon féléves t. előfizetőit, a kik odig a julius-decemberi előfizetési összeget be nem küldték, tisztelettel kérjük, sziveskedjenek az előfizetést minél előbb megújítani, hogy a lapot a kellő időben és a maga rendjén expedíálhassuk.

Lapunk tisztelt olvasóit és barátait ez uton is kérjük, hogy a lapunk élén közlött és az ország összes nyomdái-nak és személyzeteinek külön is szétküldött Előfizetési fölhívást a *Magyar Nyomdászok Évkönyvé*-re minél szélesebb körökben terjesztteni sziveskedjenek. A vállalat, melyet a Szakkör nem csekély anyagi és erkölcsi áldozattal támogat, minden évben bővebb tartalommal jelenhetik meg, ha a szaktársak részéről is a kellő anyagi támogatásban részesül. Szükségesnek tartjuk még itt külön is megemliteni, hogy *minden liz gyűjtött példány után* kívánatra egy tiszteletpéldány jár. Az előfizetési pénz (helyben 60, vidékre 67 kr., mely utóbbi összeg *minden* példányért azon esetben is beküldendő, ha egyszerre több pl. lesz rendelve), a Grafikai Szemle címére (V., hold-u. 7. sz.) küldendő.

Mai mellékleteink elseje a *Hornyánszky-féle* könyvkereskedés czégjegyét mutatja be, mely a czég saját nyomdai intézetben nyomtatott. A munka magában véve egyszerű, de sajátosságánál fogva mégis — és pedig méltán — föl fogja költeni a szakközönség figyelmét. A nyomás négy színben és arannyal eszközöltetett, melyeknek megfelelő összeállítás a czégjegyet még színdúsabbá teszi és az egésznek igen kellemes összehatást kölcsönöz. — Második mellékletünk egy munkás-nyomdának terméke, melyen világosan meglátszik a sikeres igyekezet és az öntudatos működés, mely a készítő »*Budapesti kiadó- és könyvnyomda-szövetkezet*«-nek teljes dicsőretére válik.

Bródy Zsigmond, ezüstmenyegzője alkalmából személyzeti nyugdíjintézetet alapított 100.000 frt tőkével. A szép lett önmagát dicséri.

A könyvkötő-ipar érdekében. A könyvkötő-ipar lehető biztosítása czéljából fölötte kívánatos, hogy a munka egész évre minél egyenletesebben legyen felosztva. A kereskedelmiügyi miniszter ennél fogva intézkedett, hogy a hatóságok a könyvkötői munkát lehetőleg a nyári hónapokra adják ki, a mikor az iparosok alig vannak elfoglalva s a munka is olcsóbb. Miután pedig a munka egyenlő beosztása nemcsak az iparos érdekében fekszik, hanem pontos és szolid kivétel szempontjából is kívánatos, a miniszter a közönséget is felhívja, hogy könyvkötő-munka szükségleteit nyáron biztosítsa. — Azt hisszük, hogy ez utóbbi körülményen alig lehet miniszteri felhívásokkal változtatni, mert a közönség akkor teszi megrendeléseit, mikor azokra szüksége van. Az előbbi intézkedést azonban feltétlenül helyesljük.

Rákosi Jenő a mult héten engedélyt kapott nyomdahelyiség építésére a VIII. ker. Röck Szilárd-utca 4. sz. a. telken. Ebből az következtethető, hogy a »*Budapesti Hírlap*« is nemsokára saját nyomdájában fog előállíttatni.

A Toldi-nyomda üzleti helyiséget változtatott; egyuttal jelenlegi helyiségében, a Gyapju-utca 6. sz. a. házban gázmotort is állított föl, melyet a Ganz és társa czég szállított.

A gyomai nyomdatulajdonos: Kner Izidor ur újabban ismét három kötetet küldött be szerkesztőségünkhöz, melyekkel újabb jelét adta a munkái kiállítása körül tanúsított értelmes fölfogásnak, az általában nyilvánuló tisztaság-szeretetnek és az ambíciózus törekvésnek. A beküldött kötetek tényleg oly csinosan vannak kiállítva, hogy leszámítva néhány, különösen a címoldalon előforduló beszártási hiányt, bármely nagy nyomdának becsületére válhatnának. Különösen dicséretre kell kiemelnünk a nyomás tisztaságát; egyébiránt hogy különben is ügyes, szakmáját értő nyomója van Kner urnak, bizonyítja a szintén beküldött, belső világában csak halványzöld alapnyomattal kitöltött két keret, kék-arany és kék-czüst színben, melyeknek különösen elseje igen tetszetős. Üdvözljük Kner urat a folytonos haladás terén, melyben hogy minél több követőre találjon, szakmánk érdekében őszintén kívánjuk.

Copony Márton erdélyi papirgyáros megvette a régibb idő óta üzemben kívül álló *temesvári* papirgyárat és azt újra működésbe fogja helyezni. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy Copony ur, kinek czége 1861 óta áll fenn, *Zernesten* és *Prázmáron* is bír papirgyárakkal. A zernesti gyárral két fafejtő műhely (Holzschleiferei) van összekötve, melyek a gyárnak a szükséges nyersanyagot szolgáltatják; e gyárban mindennemű papírcmet, u. m. fogalmi, nyomtatvány-, boríték-, színes-, csomagoló és mint különlegességet, finom cellulóze-papírt is gyártanak. A gyártelep fadús, kies alpesi vidéken, a 2241 m. magas királykő alján fekszik, a Barceza folyó mellett, melyből a vízi hajtóerőt nyeri. A prázmári gyár működése, mely kizárólag szalmapapírt és szalmapapírlémezt állít elő, szintén jelentékeny, és főleg a magyar- és gácsországi gyufagyárakat látja el czikkeivel. Mindkét

gyár és mellékműveik a vizet használják hajtóerőnek, mely 600 lóerőt fejt ki; azonkívül 200 embernek adnak állandó keresetet. Utóbbi időben a papirzaeszkök nagyban való gyártását is űzi, mely czikkből már külföldre is tekintélyes forgalmat létesített. A gyárak közvetlenül az illető vasuti állomások mellett fekszenek és a központi üzlet-irodával Brassóban telefontal vannak összekötve.

A nagy-szlabosi papirgyár, mely az országban levő papirgyárak legnagyobbika, a mult hó végével a lángok martaléka lett és teljesen leégett. A gyár azonban a nagy tűzpusztítás daczára sem szüntette be működését, a mennyiben — mint ezt az Első magyar papír-ipar részvény-társaság, mint a leégett gyár tulajdonosa jelenti — a papirgyártást a masznikói gyárban teljes üzemmel folytathatják és így a megrendeléseket akadály nélkül teljesíthetik.

Jubileum. A Zemplén-könyvnyomda személyzetétől csinosan kiállított meghívót vettünk, *Werner Miksa* művezető nyomdászati pályájának negyedszázados örömnepére, mely aug. 14-én lett megtartva. Szívesen csatlakozunk jókívánatainkkal az ünnepelt szaktárs számos tisztelői és barátaihoz.

Litografizott napilap jelenik meg újabban Losonezon és pedig, mint a fővárosi újságok írják, meglehetősen rosszul litografizva; de azért mégis irigy szemekkel tekintenek rá a szomszéd városok helyi lapjai, melyek tisztességes nyomdai kiállításukban hetenkint csak egyszerű kétszer jelenhetnek meg, a mi, nézetünk szerint, tökéletesen elég is; mert hogy a Losonezhoz hasonló városkában egy napi laphoz kellő helyi anyag volna, alig hihető; sokkal inkább fel lehet azonban tenni, hogy az előbbi napon megjelent fővárosi lapokból »*Dr. Ollósy*« szolgáltatja Losonez napilapjának a fő-»stoffot«.

Az Athenacum kézi Lexikonából megjelent a 21-ik füzet is és ezzel az első kötet be van fejezve. Az első kötet az A—K betűket tartalmazza, számos szép melléklettel és valóban nagy szükségét pótol. Mint segéd- és kézi könyv valósággal nélkülözhetlen a haladni vágyó nyomdász asztalán s minthogy hivatva van az ily alakú német Conversations-Lexikonokat is kisorozítani, illetve magyar nyelven, magyaros irányban pótolni: a jobb lélekkel ajánlhatjuk szaktársaink figyelmébe. Ára füzetenkint 30 kr.

Hány példányt nyomhatunk jó minőségű stereotip-lemezről? Ezen eddig még nyílt kérdés megoldása czéljából egy németországi nyomdavezető tüzetes kísérleteket tett és az itt leirt eljárással a következő eredményre jutott. A lemezek szokás szerint fazettákkal erősitettek rá falapjukra és rendszerint zárva emeltettek be a gépbe. Miután a nyomóhenger (cylinder) négy ívvel lejjebb állíttatott, megtörtént az alulról való egyenetlés, melynek már egy meglehetősen jó próba-lenyomatot kellett eredményezni. Ezután a cylinder betakartatott egy nedves, erős papírosívvvel, s midőn ez tökéletesen megszáradt, egy közönséges nyomóív lazán ráakasztatott, melyre új próba-lenyomatot eszközöltek, hogy a netán még mindig hiányos helyek végleg kiegyengettessenek. Ennek megtörténtével az egészre még újabb három nyomóív ragasztatott föl és a cylinder most már négy ívvel feljebb emeltetett, azaz előbbeni helyzetébe állíttatott vissza. Ezután kezdetét vette a nyomás. Az utóbbi három ív naponta frissekkel váltatott fel, mert a betűk képe már láthatóan bemélyítette magát azokba, s ez oly körülmény, melynek eltávolítása jelentékeny befolyással volt a lemezek kevesebb mérvbeni kopására. A három fedív feladata ugyanis a betűképeknek mindig szilárd ellentálló anyagul szolgálni s így a forma éles visszaadását elősegíteni. Az egyenetlésnek (Zurichten) ilyen kezelése mellett sikerült az illető kísérlettevőnek jó minőségű lemezekkel 250.000—300.000 lenyomatot is előállítani.

"Egyetértés" budapesti férfi-dalegylet.

T. cz.

Az "Egyetértés" budapesti férfi-dalegylet és a "VII. kerületi I. nemzeti asztaltársaság" vizsgalmi bizottsága f. évi július hó 17-én a svábhgyi Sötétsnyaralé öszes helyiségeiben dal- és táncszestélyjel egybekötött

NAGY NYÁRI KIRÁNDULÁST

rendez, melyre t. Uraságod és b. családja tisztelettel meghívatik.

A rendezőség nevében:

Szombathy Kálmán, Lány Fügyes,
 Afonyi Imre, Anton Gyula,
 Weiss Jakab, Csabaky László,
 Weiss Vilmos, Pákos Sándor.

Belépít-jegy személyenkint 40 kr., a pénztárnál 50 kr.

Béretreök külön utalásnyl kapnak, mely utalásny előutalásny mellett a fogaskerékú-vasut pénztárányál menettérít-jegyek 30 kfért személyenként válthatók.

VII. kerületi I. nemzeti asztaltársaság.

MŰSOR

A szabadban:

- 6 óraker: Túlélkezés a városnyorban. Indulás 7 óraker a fogas-kerekü vasuttal. — Közös reggeli 20 krral.
- 9 óraker: Kirándulás a Székényi hegyre.
- 2 óraker: Türessebél (állap szerint is).
- 4 óraker: Urak versennyajóglása (1000 méter) 2 díjjal.

A teremben: Kezdeté 5 óraker.

- 1. Dalszabadság, Marschnertöl.
- 2. Viharban, kar, Dürnertöl.
- 3. Szavalat, Petöfi Béla úrtöl.
- 4. Három népdal, Lányi E.-töl.
- 5. Búsán dalol a madár, kar.
- 6. Szavalat, Weiss Izsi úrtöl.
- 7. Rajnai bor-dal, Liszt Ferencztöl.

☛ A karokat ZIEGLER BÉLA karnagy úr vezet. ☛

Táncz 11 óráig:

- 1. Csárdás
- 2. Keringő
- 3. Lengyelke
- 4. Francia nőgyes
- 5. Keringő
- 6. Tisegő
- 7. Francia nőgyes
- 8. Csárdás

A tánczokat OPPITZ REZSŐ úr szívessegből rendezel.

11 óraker: Indulás az utolsó vonattal.

Jegyek kaphatók: Wilburger Károly vendéglőjében, Gaengerl- és Kemnitz-utczán sarkán. — Korner Albert, Lloyd nyomda. — Weiss testvérek, ékszeresek. Király-utczán 10. — Aray Lipót, Kereskedelmi Kávéház. — Mayer Nándor Ignác, Franklin-nyomda. — Wintermantel és Szombathy, ékszeresek. Dobány-utczán 13-14. sz. — Singer Sándor, Hungaria nyomda. — Alonyi Imre, ékszerész. Dobány-utczán 5. sz. — Anton Gyula, Alhemia nyomda. — Barth Ignác, ékszerész. Kereposzt-ut 40. sz. — Bástár János Károlykában, Király- és Gyáratczán sarkán. — Dell Medico Péter, ékszerész. Klauzál- és Wesselényi-utczán sarkán. — Schnell József vendéglőjében, Klauzál- és Dobány-utczán sarkán és a rendező-bizottság tagoknál.

P. T.

Der Budapestor Männer-Gesangsvereine "Egyetértés" und die "VII. ker. I. nemz. asztaltársaság" veranstaltet den 17. Juli, am Schwabenberg in den Lokitäten der Sötétsnyaralé, ein mit Gesang und Tanzkränzchen verbundenes

GROSSES SOMMER-FEST

zu welchem Ev. Wohlq. sammt w. Familie höfll. eingeladen werden.

Das Arrangirungs-Comité:

Holoman Szombathy, Friedrich Lány,
 Smeich Afonyi, Julius Anton,
 Jakob Weiss, Leopold Csabaky,
 Wilhelm Weiss, Alexander Pákos.

Entrée: Personenkarten 40 kr., an der Cassa 50 kr.

Theilnehmer erhalten eine Amicusung, welche bei der Kassa der Zahnradbahn vorzuzweisen ist und hierfür ist eine Tour-Returnkarte á 30 kr. erhältlich.

ORNYÁNSZKY VIKTOR

BEL- ÉS KÜLRODALMI KÖNYVKERESKEDÉSE

BUDAPEST

A M. T.

AKADÉMIA

ÉPÜLETÉBEN

A HAZAI ÉS KÜLFÖLDI IRODALOM TERMÉKEINEK
GAZDAG RAKTÁRA.

Vidéki és helybéli megrendelések
kiváló figyelemmel gyorsan és
fontosan intéztetnek el.
Árjegyzéket kívánatra
ingyen és bérmentve
küldünk.

ELŐFIZETÉSEK

A HAZAI

VALAMINT NÉMET, FRANCZIA
ÉS ANGOL SZAK- ÉS DIVATLAPOKRA.

KÉPES FOLYÓIRATOKRA

GYORSAN ÉS LEGJUTÁNYOSABBAN
ESZKÖZÖLTETNEK.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

RECORDS

1950-1951

Új szakbeli találmány. Mint a Magyar szabadalmi közlöny írja, Méray-Horváth Károly, dr. Jelfy János és dr. Hamvas Károly aradi ügyvédek a kereskedelemügyi miniszteriumnál szabadalmat kértek »secretif-matrice-tyfia« nevű új találmányukra. Az új találmányt annak idején ismertetni fogjuk.

Szobor a francia hirlapirodalom megalapítójának. Franciaországban Renaudot Theophrastusnak, a »Gazette« kiadójának érekszobrot akarnak emelni. A »Gazette« volt az első hirlap, a mely Franciaországban megjelent. A párisi községtanács és Szajnamegye főtanácsa nagyobb összeget írtak alá e czélra. A szoborbizottság élén Jules Claretie áll. Renaudot 1575-ben született Loudunben. XIII. Lajos 1631. május 30-án engedélyt adott neki, hogy »mindazokat az újdonságokat, híreket, eseményeket, a melyek a királyság határain belül és kívül történnek, kinyomathassa és árulhassa«. Még az nap megjelent a »Gazette« első száma. Ára egy sou volt.

Gactano Guisepe Sbodio, ki egykor nyomdász-segéd volt, most pedig Olaszország egyik legfőképőbb, elkönyveztetett komikus, legközelebb oly kiállítást rendez, mely érdekessége és sajtósága volta által fel fogja költöni a nyomdász-körök figyelmét is. Sbodio excollegánk ugyanis összekötetésbe lépett egy milánói konzoreciummal a mult és jelen idők összes humorisztikus és satirikus újságjainak kiállítása ügyében; a kiállítás keretében a történelmi részre is súly lesz fektetve. Ki lesz állítva a külföldi legmulattatóbb karrikaturák nagy sokasága, valamint ugyanilyen termékek Olaszhon emelkedésének idejéből, ugy az osztrákokkal háborúskodás, mint a vatikánali konfliktusokat illetőleg. A fő vonzó erőt mindenesetre azon előadások fogják képezni, melyek ez eredeti kiállításban a jelenkor legnagyobb humoristái által, a világ minden részéből, tartatni fognak. Végül pályázatot hirdetnek ritka és régi, valamint különösen kiváló karrikaturákra, melyekre több értékes díj lesz kifizetve. A kiállításbani részvételre már szét is küldték a meghívókat a jelenkori legelőkelőbb írók és humorisztikus rajzolóknak. A kiállítás — ha lehetséges — még ez évben meg lesz tartva Milánóban.

Gutenberg-szobor. Danzig város képviselője, a szakársak és néhány lelkes híve a könyvnyomdászat feltalálójának, a város határában, az ugynevezett Jäschenthal-ban hatalmas érekszobrot emeltek Gutenberg emlékének. Maga a szobor, mely 11 láb magas, bas-relief-alakban tartva, egy kápolnaszerű vas-alkotmányban van elhelyezve.

Illusztrált meghívók. A nyári multságokra való meghívásoknak új módja kapott lábra Franciaországban és előreláthatólag világszerte el fog terjedni. Oly meghívókat küldenek, melyeken nincsen szöveg, hanem csak rajz, melyből minden kimagyarázható. A ki például oly meghívót kap, melyen az aláírás és keleten kívül egy terített asztal ábrázoló rajz is van, megérti, hogy sok tektória nélkül reggelire vagy ebédre hívják meg. Bájos nimfák és amorettek jelentik, hogy nyári bál lesz; tarka lampionokkal ékített fák »Garden party«-val biztatnak. Vidéki kirándulásra négyes fogatu »mail coach« csábit és ha a pikniken való aktív részvételre hívnak meg, elég ékes-szólon beszél egy üres ételhordó kosár rajza. Az új divat állítólag Angolországból származik.

Papírpénz-gyűjtemény. A német birodalmi nyomda vétel útján birtokába jutott Clericus Lajos magdeburgi író nagyszerű papírpénz-gyűjteményének, mely ezenfelül még külön bélyeg-, bélyeges papír-, takarék-bélyeg és hasonló értékjelgyűjteményeket is tartalmaz. A gyűjteményt most újra rendezik és a berlini birodalmi nyomda külön helyiségeiben a nagy közönségnek is hozzáférhetővé teszik. A 2000 számot tartalmazó gyűjteményben mint unikumok említenők fel két orosz bőr-rubel, melyek szükségpénz gyanánt szolgáltak;

a régiebb darabot 1655-ben, Alexej Michailovitsch császár alatt, a lengyelekkel való hadakozás alkalmából, a másikat Riga ostroma alkalmával 1710-ben az orosz csapatok használták. Körülbelül egykorú svéd, norvég és dán papírpénzgyűjtemény tartalmaz a gyűjtemény 1666., 1695. és 1713-ból. A legrégebb porosz kincstári jegyek mellett ott láthatók az összes kis német államok pénztári jegyei. Ausztria-Magyarország, Franciaország és Olaszhon nagy tért foglalnak el régi és új papírpénzeikkel. Oroszország, Finnország, Lengyel- és Törökország, Kína, Japán, Sziam, továbbá csaknem az összes amerikai államok is képviselve vannak papírpénzeikkel, épp úgy az egyházi állam is (1786., 1813.) és a római köztársaság (1798., 1849).

Lord Spencer könyvtára. Angol lapok írják, hogy lord Spencer el akarja adni a könyvtárát, melyben 50.000 kötet van és ezek közt néhány unikum. Hir szerint már akadt is vevője a híres gyűjteménynek egy gazdag amerikai szeméjében, ki 4,250.000 frankot adott érte lord Spencernek és a könyvtárt szülővárosának szándékozik ajándékozni.

A Borghese-család beceses könyvtára, melyet a hozzá nem értő Pál herceg 55.000 liráért engedett át egy antiquariusnak, újra kerül. Az antiquarius szakt-katalogust készített a könyvtárról s most, hogy kínesei nyilvánvalóvá lettek, drága áron árverezze el a könyveket, kodexeket. A pápa, a vatikáni könyvtár számára, a Petrarka breviumán kívül, megszerzett onnan egy X. századbéli even-geliumot, egy XII. századbéli bibliát, egy XIII. századbéli »Corpus Juris Canonici«-t számos széljegyzettel, egy XIV. századbéli »Divina Comaedia«-t, V. Pál pápa (egy Borghese) összegyűjtött leveleit. A XVI. és XVII. századbéli ritka és beceses hangjegyek, 200 kisebb-nagyobb szerzeménnyel, majdnem mind a párisi konzervatorium tulajdonába mentek át. Azután kerültek sorra a 12.000 bulla, döntvény, törvény-cikkely, levél stb., melyek 1500—1700-ból nagyfontosságú állami és jogtörténeti iratok. Nagyon gazdag a könyvtár ősnymtatványokban vagy unikumokban, nagyrészt szép fametszetekkel és pazar bekötésben. Ilyen a »Biblia Pauperum« első kiadása. Gutenberg »Catholicon«-ja 1460-ból, Gratianus és Plutareh XVIII. századbéli velencei kiadásai, gyönyörű miniatürekkel stb. A XII—XVI. századbéli kéziratok közt van egy XII. századbéli antifonarium gazdag festéssel, miséző könyvek arany és színes írással. A bekötések közt találkoznak olyanok is, melyen a Vatikánban sem láthatók, mint egy sienai sötétlék kötés finom aranyozással, egy ezüst biblia-kötés a Chigiek címérével, pergament-kötések a francia liliummal stb.

Helyreigazítás. A Grafikai Szemle legutóbbi számában közölt közgyűlési jegyzőkönyvnek ötödik bekezdése hibás fogalmazás folytán azt tartalmazza, mintha a pénztárnok utasított volna a Fürtös Ármin felszólalásának tárgyát képező ügy rendezésére. Ez tévesen lett így fölvéve. Pénztárnok azonnal kimutatta, hogy a felszólalás alaptalan és mint ilyen, a közgyűlés által elutasított.

HIVATALOS RÉSZ.

A Grafikai Szemle jelen augusztusi száma az összes jelentkező tagoknak megküldeték, tekintet nélkül arra, hogy fizettek-e már tagsági illetéket vagy sem; a jövő szeptemberi számot azonban már csak azok kapják, kik az augusztus havi illetéket tényleg lefizették.

Julius hóban a tagsági illetékeket a következő üzletek küldték be: Athenacum 10.60, Buschmann 1.90, Czettel és Deutsch 2.—, Franklin 2.—, Légrády —.80, Markovics

K. K. HOF-PHOTOGRAPH KUNST-ANSTALT
Angerer & Söschel
 Hofbräuergasse 25,
WIEN

CHROMOTYP
 PHOTOTYP
 AUTOTYP
 CHROMOTYP

Az intézet ajánlja magát illusztrációk előállítására: **chemigráfia, fototipia, chromotipia, fotolitográfia és autotipia** útján. — Autográfiai rajzkellékek, **szabadalmazott szemés és tónuspapírok**, kréták és tussok gyára. — Domborodásra szolgáló valódi belga horgany, 50:60 cm. nagyságú lemezekben 5 frt 50 krért, tetszés szerinti kisebb méretekben 1000 □-cméterenkint 2 frt. Munkáinkhoz a rajz és az átnyomat mikéntjére vonatkozó technikai útbaigazításokat mellékelünk.

KÜLÖNLEGESSÉG

FESTÉKEK AZ ÖSSZES GRAFIKAI IPARÁGAK RÉSZÉRE

BERGER & WIRTH
 és
FREY & SENING

EGYESÜLT FESTÉKGYÁRAI

LIPCSÉBEN

PIÓKOK:
 BERLIN. LONDON. NEW-YORK. MOSZKVA.

VIKTÓRIA ÉS BLANKA
 HUNGARIAN

Raktár és képviselet:
 Polacsek J.-nél Bécs, IV., Belvederegasse 3.

Legjobb és legkitünőbb
 minőségű **Papírárúk**

Kapható		Kapható
minden		minden
papírkercs.		papírkercs.
kedésben.		kedésben.

Gyári főraktár Magyarország részére:
Goldzieher Géza
 Budapest
 V. kerület, Arany János-utca 20. szám alatt.

LEVÉL-, RAJZ-, IRÓ-,
NYOMDA-, SZINES BORITÉK-
és
LEMEZ-PAPIROK.

Dávid Károly és Fia
BUDAPEST
Papirgyári Raktára.

Mintákkal szolgálunk.

BETŰÖNTÖDE ÉS TÖMÖNTÖDE.

Folytonos készletben tart szerb és héber betűket, körzeteket és kizárásokat, nyomdai szerelvényeket, betűszekrényeket és állványokat, a leggyorsabban készítve és legjobb minőségben kiállítva.

FISCHER és MIKA

Nagy választékot tart a legkülönösebb czélszerű és divatos

**KÖNYV-
ÉS CZÍMIRÁSOKBÓL.**

Elvállal igen jutányos áron egész nyomdai berendezéseket.

...
BUDAPEST, KIRÁLY-UTCA 83.

ÁLLAMILAG KEDVEZMÉNYEZETT

Telephon 270 Első Magyar Könyv- és Nyomdai Festék-Gyár Telephon 270

A TEMESVÁRI KIÁLLÍTÁSON EZÜST ÉREMMEL DÍJAZVA.

KURZWEIL JÁNOS és TÁRSA

V., HOLD-UTCA 25. BUDAPEST V., HOLD-UTCA 25.

Ujság-, mű-, illusztráció-, díszmű- és mindenféle színes festékek, kenczék, bronzok.

VEGYMŰSZAKI ÉS VEGYÉSZETI TERMÉNYEK KÉSZÍTÉSE.

*
»Patent« gelatin-hengeranyag stb.

WEINWURM ANTAL
fényképész,
első magyarországi chemi-
graphiai műintézete.
Budapest, Károly-u. 3.

Készít mindennemű horganyedzésű duczot autotypia, phototypia, chemigraphia és chromotypia útján. Alaprajzok, térképek, hálózatok fotolitho-grafia útján a leg-
jutányo-
sabbban s pontosan sokszorosít-
talmak.

*Külön beven-
dező Adón
kivül Gy-
képfelvétele.*

Rust J. H. és Társa
BETÜÖNTÖDÉJKÉ ÉS MŰSZAKI GYÁRA
BÉCS, V. KERÜLET, GRIESGASSE 10.

Nyomdai teljes felszerelések, bárminő nyelvű betűk, körzetek, ékítmények, rézleániák és vignetták.
Mérsékelt árak. * Többszörösen kitüntetve. * Szolid kivitel.

RAKTÁR ÉS IRODA: BÉCS, I. KOLOWRATRING 9. SZ.

Könyvnyomda-festék.		Másolófestékek		Színes festék.		Selyemzöld, süvegben,	
100 ko	fri kr	1 kilo	fri kr	1 kilo	fri kr	1 kilo	fri kr
a) Gyorsajatóknak.							
CIH Hirlapfesték	52	lila, kék, fekete	6	Kő- és könyvnyomdákknak.		4 árnyalat	3
CI	60	vörös	8	Kárminlak 1	48	Selyemzöld, poralakban,	
CI	68			» 2	36	4 árnyalat	2
BIII Könyvfesték	76	Könyvnyomda-festék.		» 3	24	» valódi olivzöld	12
BII	84	Kéni- és gyorsajatóknak.		Geraniumlak 0	24	Ultramarinkék 1 süv.-ben	6
BI Accidensfesték	90	Gravirfesték II.	150	» 1	20	» 2	4
AIII Illusztráció-festék	120	» I.	2	» 2	16	» 3 porban	2
AII	170	Tollfesték II.	3	» 3	12	Kobaltkék, legfinomabb	40
AI	250	» I.	4	Florentini lakk 1	4	Párisi kék	5
AO Disznyomáshoz	4	Krétafesték III.	7	» 2	3	Milori kék világos és sötét	5
AOO	6	» II.	10	Rózsaszínű krapplak 1	16	Seplabarna	4
AOOO	8	» I.	6	» 2	10	Terra di Sienna	2
b) Kéni sajtóknak.							
CCH Könyvfesték	—00	Átnyomó festék	120	Kárminczinóber 3 árnyal.	4	Mahagonibarna	2
CCI	1	Ércnyomó festék II.	150	Czinóber-utáztat	2	Kremsi fehér	2
BBIII Accidensfesték	120	» I.	150	Antikármín	8	Hófehér	1
BBI	100	Kenczék.		Lila, kékes v. vörhenyes 1	24	<i>Finom színes festékek kenczében törve, körül- belül 25%-al olcsóbbak.</i>	
BBI	240	Könyv-, kő- és ércnyo- máshoz.		» » 2	16	Bécsi hengeranyag.	100 ko
AIII Illusztrációknak	3	Gyöngye	1	» » 3	12	3. sz. Igen szilárd	160
AAII Finom	4	Középerős	120	Chromsárga, vegy. tiszta,	3	2. » Szilárd	150
AAI Disznyomáshoz	6	Erős	140	4 árnyalat, darabokban	2	3. » Crème	150
AAO Glaçéppapír-nyom.	8	Aranyfüst-kencze	2	Cadmiumsárga, 2 árnyal.	24		
		Ércnyomáshoz	1	Ockersárga, 4 árnyalat	2		

Árak Bécsben fizetendők 3 óra vagy készpénzben 2% scontó. Hordók ingyen, dobozok eredeti árakon.

GAWLITZA J.
* BÉCS *

IX. FERSTELGASSE 5. A FOG. TEMPL. MÖGÖTT

Betű- és tömöntöde, galvanoplasztika

* BERTHOLD H. *

rézlénia-gyárának egyedüli képviselője az osztr.-magy. monarchiában.

A 20 év óta legjobb hírnévnek örvendő

* THE EXCELLENT *

angol hengeranyag raktára.

Nyomdai berendezések a legrövidebb idő alatt, gépekkel és minden eszközökkel együtt.

Fénynyomatok
gyorssajtók berendezésével

Czinkográfia

Divald Károly Fiai
MŰINTÉZETE
Eperjes

Részülnek:
Fototypia.
Aetotypia.
Chemigrafia.

Központi iroda:
Budapest, Károly-körút 92.

Árak jutányosak.

Minták hívántra ingyen.

Allandó nagy raktár

Gépek, festékek és minden nyomdai felszerelésben.

Nyomdai szaküzlet.

Különlegesség:
»ALBINO« »AMERICAIN«
FEHÉR HENGERANYAG. ÁTTETSZŐ HENGERANYAG.

Pusztafi és Perl

Budapest, Akadémia-utca 6.

PAPIR-DISZMŰZET.

*Névjegy-, eljegyzési-, esketési-,
táncz- és minden e szakba vágó kártyák a leg-
változatosabb kivitelben.*

HUBER MIHÁLY
kő- és könyvnyomdai festékgyár
München

FLINSCH-féle RÜGER C.
betüöntöde, Frankfurt, rézlénia-gyár, Lipcse,
Kempe Károly stereotypia-berendezés, Nürnberg,
Marinoni H. gyorssajtó-gyár, Páris
kizárólagos képviselői.

Karl Krause
Leipzig.

Főképviselet
Ausztria-Magyar-
ország részére:

PAUL BECKERT
WIEN
IV., Starhemberg-
gasse 24.

382. sz.
GANZ ÉS TÁRSA
VASÖNTŐ
ÉS GÉPGYÁR RÉSZV.-TÁRSULAT
BUDAPESTEN.

Különleges gyártmányai:

GÁZMOTOROK,

álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel,
melyek következő előnyökkel bírnak: olcsó
ár, igen kevés gáz-fogyasztás, a tolattyú
elhagyása, kis térfogat, csekély súly, nyu-
godt s egyenletes járás, javítás csak ritkán
fordulhat elő s ez is igen egyszerűen és
könnyen eszközölhető.

→ **TURBINÁK** ←

a helyi viszonyok szerint szerkesztve.

TRANSMISSIÓK

(közlőművek) és mindennemű építési és
gépészeti munkák.

Electromos világítási berendezés
és erőátvitel nagyobb távolságra is,
saját kipróbált rendszerük szerint.

Ajánlja magát minden nagyságú
teljesen felszerelt (complett)

TÖMÖNTŐDÉK BERENDEZÉSÉRE

és
TÖMÖNTŐ-GÉPEK

elkészítésére.

August Siegfried

NÜRNBERG-BÉCS

GYÁR:

BÉCS, II., GR.-MOHRENGASSE 31. SZ.

Legújabb és legegyszerűbb eszközök.

LEGJOBB AJÁNLATOK.

Mindennemű műszaki tanácsok nyújthatnak.

Arjegyzékek díjmentesen.

BÉPVÁROSOK
→ **JEANRENAUD** ←
BÉCS & COMP.
X. Himbergersstr. 47.

Papírvágó Gépek,

Simitó Sajtók * Könyvkötő-Sajtók * Simitó Hengerművek

LYUKASZTÓ- (PERFORIROZÓ-) GÉPEK,

Papírlemez- és Karton-Öllők,

ARANYOZÓ-GÉPEK,

Könyvgerinczsajtoló - Gépek

stb. stb.

Budapesti képviselők:

MÜLLER TESTVÉREK

V. ker., Nagyköröna-utca 3.

Egész Nyomdai Berendezések

jutányosan és gyorsan

foganatosíttatnak.

Első Magyar

Betüöntőde

Részvény-
Társaság.

BUDAPEST

VI. ker., Dessewffy-utca 32., saját házában.

Folyton dúsz raktárt tart magyar, német, horvát, szerb, román és
bolgár ékezetű

Könyv- és Czirirásokban

továbbá

KÖRZETEK ÉS KIZÁRÁSOK

a legkülönbözőbb ékezetű

ÉS EGYÉB

NYOMDAI FELSZERELVÉNYEK BEN

Galvanoplastika. * Tömöntőde.

Nyitra. Huszar István. Iritzer Zsigmond. őzv. Neugebauer Anna. Reicheles Lipót.	Putnok. Gaertner Ignác.	Szamos-Ujvár. Gör. k. püspöki nyomda. »Auróra« nyomda.	Szerencs. Simon J.	Turóc-Szt.-Márton. Magyar nyomda. Részvény-nyomda.
Oravicza. Kehrer C. Wunder Károly.	Resicza. Eisler József. »Reschitzaer Zeitung«.	Szakolcza. Skarnitzl örökösei.	Szigetvár. »Corvina«-nyomda (Tulajd.: Fried Dávid).	Ujpest. Kaczander és Fuchs. Steiner Károly.
Oroszháza. Veres Lajos. Altstadter M. J.	Rimaszombat. Györfy Pál. Szűcs László. Rábely Miklós.	Szarvas. Sámuel Adolf. Szikes Antal. Sápszky János	Szilágy-Somlyó. Bölönyi Sándor.	Ujvidék. Fuchs Ágoston. Hirschenhauser és Reitzer. Miletics Szvetozár. Pajevics Arzen. Popovics testvérek. Pavlovics és Jocias.
Ó-Becse. Löwy Lajos.	Rozsnyó. Kovács Mihály.	Szász-Régen. Burghard R. Sebesch Károly.	Szolnok. Bakoss István. Fuchs Lipót. Hay Fülöp. Szolnoki Híradó.	Ungvár. Fésűs József. Gellisz Miksa. »Kelete« nyomdája. Szekely és Illés.
Ó-Kanizsa. Schwarz A.	Rózsahegy. Salva Károly.	Szász-Sebes. Stegmann J. Winkler Vilmos.	Szombathely. Bertalanffy J. Gábrriel A. Kramer M. Seiler H. özvegye.	Ujverbász. Berkovics Márk főlk- nyomdája.
Ó-Orsova. Handl József. Orsovai könyvny. reszvt.	Salgó-Tarján. Fiedler A.	Szászváros. Fuhrmann R. »Minerva« nyomda.	Tab. Pfeifer Ignác.	Vác. Mayer Sándor. »Hunnia«-nyomda (Tulajd. Kohn Viktor).
Ó-Széplak. Nyitrárvölgyi Gazd. Egylet nyomdája.	Sárvár. Jakoby Balint.	Szalmár-Németi. Molnár János. Nagy Lajosné. »Pazmány« könyvnyomda. »Szabadsajtó« nyomdája.	Tapolcza. Löwy B.	Vág-Ujhely. Horovitz Adolf.
Paks. Rosenbaum Márk.	S. A.-Ujhely. »Zemplén« nyomdája. Löwy Adolf. Landesmann és társa.	Szeged. Bába Sándor. Endrőnyi Lajos. Engel Adolf. Várnai Lipót.	Tata. Engländer Jakab. Kopasz J. özvegye.	Versecz. Wettl és Veronits. Kirchner J. özvegye. Kassanovits M. Füger Ida.
Pancsova. Jovanovics Testvérek. Kozsanics és Popovics. Wittigschlager C. »Pancsova és Vidéke« nyomdája (Tulajdonos Dr. Viszoly).	Sárospatak. Ev. ref. főisk. nyomdája.	Szeghalom. Ifj. Kiss Ferencz.	Temesvár. Csanádmegyei nyomda. Délmagyarországi szövets- kezeti nyomda. Freund Gyula. Magyar Testvérek. Stéger Ernő. »Posaune« nyomdája. Uhrmann Henrik. Veres Samu. Weisz J. Stern Gusztáv.	Veszprém. Krausz A. Fia. »Petőfi« nyomda.
Pápa. Goldberg Gyula. Nobel Armin. Reform. főisk. nyomda.	Segesvár. Jördens Testvérek. Horeth Frigyes.	Szegzárd. Báter János. Ujfalussy Lajos.	Tisza-Füred. Lőw Samu.	Zala-Egerszeg. Tahy Róza. Breisach Samu.
Pécs. Engel Lajos. Lyceumi nyomda. Taizs József. Taizs Mihály.	Selmeczbánya. Jörges A. özvegye.	Székelyhid. Kohn Sámuel.	Tolna. Selly József.	Zenta. Schwartz Sándor. Klenóczy és Biró. Biró János.
Pécska. Ruber István.	Sepsi-Szt.-György. »Jókai« részv.-nyomda.	Székely-Udvarhely. Becsek D.	Tolna-Szántó. Szabó Miklós.	Zilah. Seres Samu.
Perjámos. Pirkmayer K.	Siklós. Löwy Miksa. Harangozó és Pandurovits.	Székesfejérvár. Márián Gy. Singer E. Számmer Imre. Számmer Kálmán. »Székesfeh. és Vidéke« ny. Kaufmann Fáni.	Tolna-Tamási. Jeruzsálem Ede.	Zólyom. Nádossy G.
Pozsony. Alkalay Adolf. Angermayer K. Bick Ábrahám. Brég János. Freistadt B. utóda. Grünsfeld Lipót. Stampfel, Éder és társa. »Westungarischer Grenz- bote« nyomdája. Wigand K. F.	Simontornya. Jeruzsálem E.	Szentes. Sima Ferencz. »Szentes és Vidéke« nyom- dája.	Topolya. Schwarz M.	Zombor. Bittermann A. Muzsik A. Obláth R.
	Sopron. Breiner G. és fia. Liffass Károly. Romwalter K. és Fia. Rónai Frigyes.	Szenicz. Beőo János és Tsa.	Torda. Pollak Móricz.	Zsombolya. Wunder Rezsű.
	Stájerlak. Rose V.	Szered. Stern Dávid.	Török-Szt.-Miklós. Fuchs Jakab.	Zsolna. Áldori Manó.
	Sümeg. Nobel Ignác.		Trencsén. Gansl Lipót. Skarnitzl Fr.	
	Szabadka. Bittermann J. Schlesinger Sándor. Szekely Simon. Kardos F. Petrovics Dusan.			

HORVÁT- ÉS SZLAVONORSZÁGBAN.

Belovár. Fleischmann F.	Illok. Wortmann A.	Petrinja. Pirnat A.	Varasd. Platzer J. és fia. Stifler J. B.	Fischer F. Granitz Ignác. Hühn Gyula. Kralj Gy. Kugli és Deutsch. Scholz és Kralj. »Národne Novine« ny.
Broód. Schuhmann H.	Kaproneza. Lostinčec.	Pozsega. Klein Lipót.	Vinkovce. Trumić Szilárd.	Zengg. Luster Henrik.
Buccari. Desselbrunner R.	Karlóca. Pavlovics K.	Ruma. Wagner J.	Virovitica. Habianec A.	Zimony. Grabovacký M. Sopron J. C. Baics S.
Diakovár. Egyházmegyei nyomda.	Károlyváros. Hauptfeld K. Prettner J. N.	Sziszek. Fanto Adolf. Jünker H.	Vukovár. Janecik E. Kiefer N.	Zsid. Maukovics P.
Eszék. Laubner Károly. Pfeiffer Gyula. Schaffer Alajos.	Kőrös. Neuberg Gusztáv.	Susak. Lukanovics N.	Zágráb. Albrecht K. Brusina Antal. Részvény-nyomda.	
Gospic. Zsuppan M.	Mitrovicza. Trumić K. Trumic M.	Uj-Gradiska. Schiebel A.		

A könyvnyomdász- és betűöntő-segédek egyletei.

Magyarország.

Magyarországi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Egyesy Géza; számvivő Steiner Adólf. Egyleti helyiség: Budapest, VIII., Stáhly-utca 1. Az egylet a központon kívül a következő kerületekre oszlik: *Arad:* Elnök: Kiss Gyula; pénztárnok: Lövey Nándor. *Brassó:* Elnök: Goldschmidt Viktor; pénztárnok: Merkl János. *Debrecen:* Elnök: Kenderessy Lajos; pénztárnok: Török Ferencz. *Kassa:* Eln.: Rósa Viktor; pénztárnok: Nagy Sándor. *Kolozsvár:* Elnök: Gámán Dezső; pénztárnok: Thummerer János. *Nagy-Várad:* Elnök: Lang József; pénztárnok: Boncz Tivadar. *Pécs:* Elnök: Taizs József; pénztárnok: Rovatsek J. *Pozsony:* Elnök: Kalteis J.; pénztárnok: Dirmeier Nándor. *Szeged:* Elnök: Zeisler Mór; pénztárnok: Popovics Bazil. *Temesvár:* Elnök: Fréta János; pénztárnok: Mangold Sándor. Egyleti helyiség: Belváros, Kinizsi-utca 5.

A magyarszebeni könyvnyomdászok egylete. Elnök: Binder Lajos (Mészáros-utca 47).

Szaktárs-körök a fővárosban.

Könyvnyomdászok Szakköre.

Elnök: Tanay József (Pesti könyvnyomdász-részvény-társaság).

Budapesti könyvnyomdászok és betűöntők jótékonyági köre.

Elnök: Concha Károly (Hornyánszky V. könyvnyomdaja, V., Arany János-utca 1).

Budapesti gépmesterek és nyomók köre.

Elnök: Hoffmann Kelemen (Hungária-nyomda, V., váci-körút 34. sz.)

Budapesti hírlapszedők köre.

Elnök: Síte József (Pester Lloyd nyomdaja).

Budapesti betűöntők köre.

Elnök: Feldmann I. Pál (Fischer és Mika betűöntődéje).

Budapesti könyvnyomdászok és betűöntők hitel-szövetkezete.

Elnök: Schwind Béla (Pester Lloyd nyomdaja).

»Ebredés«-dalkör.

Elnök: Tanay József (Pesti könyvnyomdász-részvénytárs.)

»Typographia«-dalkör.

Elnök: Galateo Béla (Államnyomda).

Szaktárs-körök a vidéken.

»Typographia«-dalegylet Temesvár.

Elnök: Freund Gyula, nyomdatulajdonos.

Horvát- és Szlavonország.

A horvát-szlavóniai könyvnyomdászok egylete. (Hrvatsko tipografsko društvo za Hrvatsku i Slavoniju). Elnök: Timet István (Részvénynyomda), Zágrábban.

Ausztria.

Alsó-Ausztria. Az alsó-ausztriai könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Kaspar Ferencz. Egyleti helyiség: Bécs, VII., Zieglergasse 25.

Bukovina. A bukovinai könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Witiuk János, Czernowitz, az Eckhardt-féle nyomdában.

Csehország. A csehországi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. »Typografická Beseda«. Elnök: Krunert Károly. Egyleti helyiség: Prága, Smečkovágasse 26.

Felső-Ausztria. A felső-ausztriai könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Herzog János (Wimmer-féle könyvnyomda). Linzben.

Gálcország. Galicziai könyvnyomdász-egyesület. (Towarzystwa drukarzy), »Sila« (Erő), Krakóban. — Könyvnyomdász- és kőrajzolók-egylet (Towarzystwó drukarzy i litografów) »Ognisko« Krakóban. Mindkét egyletnek elnöke: Szyjowski András, I. egyesületi nyomda. Egyleti helyiség: Ringplatz 12, III.

Karintia. A karintiai könyvnyomdászok, kőrajzolók és nyomók egylete. Az egylet elnöke: Pressien Ferencz (Bertschinger-féle nyomda), Klagenfurtban.

Krajna. A krajnai könyvnyomdászok, kőrajzolók és nyomók egylete. (Društvo tiskarjev, kamnopiscev in kamnotiskarjev na Kranjskem.) Elnök: Breskvar L. (Blasnik-féle könyvnyomda), Laibachban.

Morvaország. A morvaországi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Klíma Károly, Thalgsasse 5, Brünnben.

Salzburg. A salzburgi könyvnyomdászok betegsegélyező-egylete. Elnök: Reyer Ferencz (Kiesel-féle könyvnyomda), Salzburgban. — A salzburgi könyvnyomdászok önképző-egylete. Elnök: Pelikán János (Pustet-féle könyvnyomda), Salzburgban.

Stájerország. A stájerországi könyvnyomdászok és betűöntők segélyező-egylete. Elnök: Polheim Károly (Withalm-féle könyvnyomda), Grácban.

Szilézia. A sziléziai könyv- és kőnyomdászok és rajzolók egylete. Székhely: Troppau. Elnök: Dlabaczek Károly, Salzgsasse 31. I.

Tirol és Vorarlberg. A tiroli és vorarlbergi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Zemmer József (Rauch-fele könyvnyomda), Innsbruckban.

Európa többi országai.

Belgium. Fédération typographique. (Belgischen Bockdrukkersbond.) Elnök: Fleurmann L.

Bulgária. A bulgáriai könyvnyomdászok egylete. (Bulgarsko Typografsko društvo.) Elnök: Čolakow Tódor, »Državen Vestnik« kiadóhivatala, Szófiában.

Dánia. Typografiske Forening i København. Elnök: Peterson V., Bordings Bogtrykkeri, Nybrogade 12, Kopenhága. — Dansk typografisk Forening. Elnök: Rasmussen H. F. (a »Kolding Folkeblad« nyomdaja), Kolding (Jütland).

Franciaország. Fédération française des travailleurs du livre. A központi bizottság székhelye: Páris, 15, Rue de Savoie. Állandó elnök nincs.

Luxembourg. Luxembourgi nyomdász-egylet. (Société typographique luxembourgeoise.) Eln.: Bous Gusztáv, St.-Paulus-nyomda.

Németország. A német könyvnyomdászok segélyegylete. Elnök: Döblin Emil, Solmsstrasse 31., III., Berlin SW. — Elzász-Lotharingia könyvnyomdászainak és betűöntőinek segélyegylete. Elnök: Hans Fr., Blygonsstrasse 24, II., Strassburg-Neudorf.

Norvégia. Norsk Centralforening for Bogtrykkere. Elnök: Schulze F. P. »Dagbladet« nyomdaja Kristianiában.

Olassország. Associazione fra gli operai tipografi italiani per l'introduzione e l'osservanza della tariffa. Elnök: Sgr. Angelo Carugati, tipografia Operaira, Corso Vittorio Emanuele 12—16; egyleti helyiség via Rovello 1, Milánóban.

Oroszország. Nyomdásztársaság Ríga-ban. A levelek Wagner Józsefhez, Häcker-féle nyomda, címzendők.

Románia. »Gutenberg«, a nyomdai munkások általános, kölcsönös segélyező-egylete. (Societate generala de ajutor reciproc a lucratorilor tipografi din România.) Elnök: Nicolae Jonescu, Socecu-könyvnyomda, Strada Berzii 136, Bukarest.

Svájc. Svájcezi nyomdász-szövetkezet. Központi elnök: Frank-Lyemann Jean Fluntern-Zürichben. — Société fédérative des typographes de la Suisse romande. Központi elnök: Ott Károly, a »National« nyomdájában Chaux-de-Fonds-ban.

Svédország. Svenska Typograförbundet. (Svéd nyomdász-egyesület). Elnök: G. Edin, »Aftonbladet« Stockholmban.

Szerbia. Szerb nyomdászok egylete. (Družina tipografskih radnika u Srhiji.) Elnök: Milan J. Ilić, Belgrádban.

A többi egyletek vagy egyáltalán nem, vagy csak részben állanak velünk kölcsönösségben.